

**Czternasty raport półroczny:
zmiany stosowanych w Unii Europejskiej
procedur i praktyk dotyczących
kontroli parlamentarnej**

przygotowany przez Sekretariat COSAC i przedstawiony na

**XLIV Konferencji Komisji Wspecjalizowanych w Sprawach
Wspólnotowych i Europejskich
Parlamentów Unii Europejskiej**

25 – 26 października 2010 r.
Bruksela

**Konferencja Komisji Wyspecjalizowanych w Sprawach Wspólnotowych i Europejskich
Parlamentów Unii Europejskiej**

SEKRETARIAT COSAC

WIE 05 U 041, 30-50 rue Wiertz, B-1000 Bruksela, Belgia
e-mail: secretariat@cosac.eu faks: +32 2 284 4925

Spis treści

WSTĘP	4
STRESZCZENIE	5
ROZDZIAŁ 1: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W STRATEGII EUROPA 2020	9
1.1. Debaty w parlamentach narodowych	10
1.1.1. Strategia EUROPA 2020 – spójnie włączona koncepcja?	10
1.1.2. Rozwój gospodarki i nauki w innych krajach świata	11
1.1.3. Społeczne i środowiskowe skutki strategii EUROPA 2020.....	11
1.2. Strategia EUROPA 2020 i strategia Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju	12
1.2.1. Refleksja na temat wyzwań strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju w strategii EUROPA 2020.....	12
1.2.2. Instrumenty strategii EUROPA 2020.....	14
1.3. Strategia EUROPA 2020 i parlamenty narodowe.....	14
ROZDZIAŁ 2: KONTROLA PARLAMENTARNA NAD WSPÓLNĄ POLITYKĄ BEZPIECZEŃSTWA I OBRONY.....	17
2.1. Wartość dodana wynikająca z wymiany międzyparlamentarnej w zakresie WPZiB i WPBiO	19
2.2. Zakres współpracy i kontroli międzyparlamentarnej	19
2.3. Formy współpracy i kontroli międzyparlamentarnej	20
2.3.1. Nowe specjalne mechanizmy, struktury i fora	20
2.3.2. Zaangażowanie COSAC	21
2.3.3. Zaangażowanie COFACC i/lub CODAC.....	23
2.4. Finansowanie kontroli międzyparlamentarnej nad WPZiB i/lub WPBiO	25
2.5. Zaangażowanie Parlamentu Europejskiego we współpracę międzyparlamentarną w sprawach WPZiB i/lub WPBiO	26
ROZDZIAŁ 3: PRZYSZŁA ROLA COSAC PO WEJŚCIU W ŻYCIE TRAKTATU Z LIZBONY – KONTYNUACJA DEBATY Z XLIII SPOTKANIA COSAC	28
3.1. Rola kontrolna COSAC.....	28
3.2. Mechanizm wczesnego ostrzeżenia	29
3.3. Debata nad programem prac Komisji.....	30
3.4. Ważni mówcy spoza Unii Europejskiej podczas debat na temat WPZiB i/lub WPBiO	32
3.5. Polityczna kontrola Europolu i ocena działalności Eurojustu.....	32
3.6. Uczestnictwo wyspecjalizowanych komisji w COSAC.....	33
3.7. Tydzień europejski	34
3.8. Nowe technologie.....	35
3.9. Zmiana regulaminu COSAC	36

Wstęp

Niniejszy dokument jest czternastym raportem półrocznym Sekretariatu Konferencji COSAC.

Raporty półroczne Konferencji COSAC

Na XXX. spotkaniu COSAC ustalono, że Sekretariat Konferencji COSAC będzie przygotowywać półroczne raporty rzeczowe, publikowane przed każdą konferencją plenarną. Celem tych raportów jest dokonanie przeglądu zmian w procedurach i praktykach Unii Europejskiej, które są istotne z punktu widzenia kontroli parlamentarnej.

Wszystkie raporty półroczne są zamieszczone pod adresem internetowym COSAC: <http://www.cosac.eu/en/documents/biannual/>

Trzy rozdziały tego raportu półrocznego opierają się na informacjach dostarczonych przez parlamenty narodowe państw członkowskich Unii Europejskiej i przez Parlament Europejski.

Każdy rozdział rozpoczyna się od odpowiedniej części też przyjętych na spotkaniu przewodniczących COSAC, które odbyło się 5 lipca 2010 roku w Madrycie.

Przyjęto ogólną zasadę, że raport nie wymienia wszystkich parlamentów lub izb, których dotyczy dana kwestia. Zamiast tego posłużono się przykładami, poprzedzonymi w tekście skrótem „np.”

Sekretariat COSAC jest wdzięczny parlamentom, które nadesłały materiały za ich współpracę.

Dane liczbowe

Spośród 27 państw członkowskich Unii Europejskiej w 14 istnieje parlament jednoizbowy, zaś w 13 dwuizbowy. Ze względu na istnienie zarówno systemów jednoizbowych jak i dwuizbowych, w 27 państwach członkowskich UE jest łącznie 40 izb parlamentów narodowych.

Parlamenty narodowe Austrii, Belgii, Irlandii, Rumunii i Hiszpanii, choć dwuizbowe, przesłały pojedyncze odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu sporządzanym przez Sekretariat COSAC.

Sekretariat COSAC otrzymał odpowiedzi od wszystkich 40 parlamentów narodowych lub ich izb z 27 państw członkowskich oraz od Parlamentu Europejskiego. Odpowiedzi te zostały opublikowane w oddzielnym załączniku do niniejszego raportu półrocznego, który zamieszczono również pod adresem internetowym COSAC:

<http://www.cosac.eu/en/documents/biannual/>

Streszczenie

ROZDZIAŁ 1: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W STRATEGII EUROPA 2020

W przybliżeniu co trzeci parlament (izba) odpowiada, że dotychczas¹ **nie przeprowadził (pełnej) dyskusji** nad włączeniem pojęcia „zrównoważony rozwój” do strategii EUROPA 2020.

Przeważająca większość respondentów, którzy przyjęli ostateczną opinię w tej sprawie, informuje, że uważa tę strategię za **dobrze zintegrowaną koncepcję**, choć tylko mniejsza część z nich czyni to bezwarunkowo.

Niektóre z pozostałych parlamentów (izb) są zdania, że włączenie zrównoważonego rozwoju jest niewystarczające.

Zaledwie kilka parlamentów (izb) nie zajęło jeszcze stanowiska na ten konkretny temat.

Połowa spośród parlamentów (izb), które dyskutowały nad tą kwestią jest zdania, że strategia w wystarczającym stopniu uwzględnia **rozwój gospodarki i nauki poza Unią**, choć również w tym przypadku większość nie czyni tego bez formułowania warunków.

Tylko kilka parlamentów (izb) nie zgadza się z tą opinią.

Kolejna jedna czwarta odpowiada, że nie zajęła jeszcze w tej sprawie ostatecznego stanowiska.

Niewielka większość parlamentów (izb), które zajęły ostateczne stanowisko informuje, że strategia w wystarczającym stopniu uwzględnia **skutki społeczne i środowiskowe oraz poszanowanie praw człowieka**.

Jednak w przybliżeniu jedna czwarta parlamentów (izb) jest przeciwnego zdania. Kilka parlamentów (izb) nie odpowiedziało na to pytanie.

Niemal połowa parlamentów (izb) nie udzieliła konkretnych odpowiedzi na pytania dotyczące aspektów strategii EUROPA 2020 związanych ze zrównoważonym rozwojem, ponieważ nie zajmowały się tą kwestią lub czyniły to tylko w ogólnym zakresie.

Większość parlamentów (izb) podziela **pozytywny pogląd na sposób odzwierciedlenia** w strategii EUROPA 2020 **wyzwań** strategii Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju. Natomiast kilka parlamentów (izb) uważa, że następujących pięć wyzwań zrównoważonego rozwoju nie znajduje wystarczającego odzwierciedlenia w strategii EUROPA 2020: "zmiany klimatu i czysta energia", "zrównoważony transport", "zrównoważona konsumpcja i produkcja", "zdrowie publiczne" oraz "włączenie społeczne, demografia i migracja".

Ogromna większość parlamentów (izb) uważa **instrumenty** przewidziane w strategii EUROPA 2020 do realizacji tych wyzwań za **wystarczające**, choć należy wzmocnić współpracę między państwami członkowskimi i instytucjami Unii Europejskiej, zaś cele powinny być realistyczne i wymierne. Niektóre parlamenty (izby) wspominają również o możliwości nakładania sankcji celem poprawienia sprawności realizacji strategii EUROPA 2020.

Choć pewna część parlamentów (izb), które przesłały odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu nie zamieściła żadnych uwag dotyczących pytań o **uczestniczenie parlamentów narodowych** w nadzorowaniu realizacji strategii EUROPA 2020, znaczna liczba parlamentów (izb) uważa, że **proces decyzyjny** związany ze strategią EUROPA 2020 jest **wystarczająco rygorystyczny** dla państw członkowskich oraz że nadzór ze strony parlamentów narodowych jest zapewniony w wystarczającym stopniu. Z drugiej strony,

¹ 5 października 2010 r.

niektóre parlamenty (izby) wyrażają zaniepokojenie ograniczonym nadzorem ze strony parlamentów narodowych, jak również zbyt małą rygorystycznością procesu decyzyjnego dla państw członkowskich.

Jeśli chodzi o **organy parlamentarne, które będą zajmować się działaniami wynikającymi ze strategii EUROPA 2020**, na poziomie komisji w działania te będą zaangażowane różnego rodzaju organy i procedury. W niektórych parlamentach (izbach) zadanie to ma należeć wyłącznie do komisji spraw europejskich lub też będzie ona miała wiodącą rolę, koordynując prace wyspecjalizowanych komisji. W innych parlamentach (izbach) wyspecjalizowane komisje będą podejmować decyzje bez koordynacji dokonywanej przez komisję spraw europejskich. W niektórych parlamentach (izbach) kwestie te będą ostatecznie rozpatrywane na posiedzeniu planarnym.

Jeśli chodzi o **środki, którymi parlament (izba) dysponuje**, w celu rozliczania rządu z jego działań związanych ze strategią, niektóre parlamenty (izby) wspominają o uprawnieniach parlamentu do monitorowania władzy wykonawczej oraz o obowiązku uzasadniania przez rząd jego działań. W niektórych parlamentach (izbach) rząd ma obowiązek zasięgnięcia opinii parlamentu (izby) w tych sprawach.

Parlamenty (izby) sugerują różne sposoby **zwiększenia rangi zrównoważonego rozwoju** jako aspektu strategii EUROPA 2020, na przykład poprzez regularną kontrolę parlamentarną nad realizacją tej strategii, która może obejmować cele narodowe, narodowy program reform i narodowy budżet, poprzez utrzymywanie kontaktów z organizacjami pozarządowymi i innymi zainteresowanymi, informowanie krajowej opinii publicznej, wymianę informacji i najlepszych praktyk, aktywne uczestniczenie w procesie decyzyjnym, organizowanie publicznych konferencji, opracowywanie procedur samooceny, koncentrowanie się na treści polityk lub prowadzenie politycznego dialogu z instytucjami Unii Europejskiej.

ROZDZIAŁ 2: KONTROLA PARLAMENTARNA NAD WSPÓLNĄ POLITYKĄ BEZPIECZEŃSTWA I OBRONY

Odpowiedzi parlamentów (izb) wskazują, że kwestia kontroli parlamentarnej nad wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa (zwaną dalej „WPZiB”) i wspólną polityką bezpieczeństwa i obrony (zwaną dalej „WPBiO”) ma **istotne znaczenie** zarówno dla parlamentów narodowych jak i dla Parlamentu Europejskiego. Jednak ponad jedna trzecia parlamentów (izb) stwierdza, że nie wyraziła jeszcze oficjalnego stanowiska w tej sprawie, jest w trakcie dyskusji na tą kwestią i/lub planuje to uczynić w najbliższej przyszłości.

Większość parlamentów (izb) przyznaje, że wymiana międzyparlamentarna w zakresie WPZiB i/lub WPBiO jest **użyteczna i pomocna** w usprawnianiu kontroli parlamentarnej na poziomie poszczególnych państw członkowskich i/lub całej Unii; niektóre z nich uważają nawet taką kontrolę za **niezbędną** w Europie po Lizbonie. Część pozostałych parlamentów (izb) jest skłonna do większej ostrożności w wyrażaniu swoich poglądów, natomiast kilka z nich kwestionuje skuteczność kontroli na poziomie Unii Europejskiej, uważając, że jest ona skuteczniej sprawowana na poziomie krajowym.

Większość parlamentów (izb) uważa, że kontrola międzyparlamentarna na poziomie Unii Europejskiej powinna **obejmować zarówno WPZiB jak i WPBiO**, ponieważ obie te polityki są ściśle ze sobą powiązane.

Dziesięć parlamentów (izb) uważa, że **należy stworzyć nowy specjalny mechanizm, strukturę lub forum** w celu nadania organizacyjnych ram współpracy międzyparlamentarnej i kontroli w zakresie WPZiB i/lub WPBiO. Preferowaną formą takiego nowego forum jest **konferencja (międzyparlamentarna)** (w niektórych przypadkach na wzór COSAC). W

dwóch przypadkach wskazano jako odpowiednią formę spotkanie komisji międzyparlamentarnej.

Inne parlamenty (izby) uważają **istniejące fora** za najlepsze rozwiązanie do nadania ram organizacyjnych współpracy i kontroli nad WPZiB i/lub WPBiO, z wariantami zachowania istniejących form, zreformowania i/lub połączenia COSAC z istniejącymi forami COFACC² i CODAC³. Znaczna liczba parlamentów (izb) uważa, że **COSAC** powinna być zaangażowana w pewien sposób w organizowanie współpracy międzyparlamentarnej i kontrolę w zakresie WPZiB i/lub WPBiO. Niektóre parlamenty (izby) wskazują COSAC jako główne (choć niekoniecznie jedyne) forum do podejmowania tej tematyki, natomiast inne preferują COSAC we współpracy z COFACC i/lub CODAC. Inna znacząca grupa parlamentów (izb) opowiada się za **COFACC i CODAC lub połączeniem tych gremiów**, ponieważ kontrola nad WPZiB i/lub WPBiO jest już objęta ich zakresem działania. Niektóre parlamenty (izby) sugerują również włączenie COSAC – albo na poziomie praktycznym (organizacja, obsługa sekretarska itp.) lub na poziomie merytorycznym (wymiana informacji).

Jeśli chodzi o **finansowanie** kontroli międzyparlamentarnej WPZiB i/lub WPBiO, **większość** parlamentów (izb) nie ma jasnego stanowiska głównie z powodu braku decyzji w tej sprawie. Parlamenty (izby) popierające pomysł wkładu finansowego wypowiadają się ostrożnie i preferują zaspokajanie potrzeb w ramach swoich istniejących budżetów lub udostępnianie funduszy w ograniczony sposób. Proponowane są również pewne tanie rozwiązania.

Odnosnie do **składu** forum odpowiedzialnego za współpracę i kontrolę międzyparlamentarną WPZiB i WPBiO, ogromna większość parlamentów (izb) popiera koncepcję **organu mieszanego**, w którego skład wchodziłoby deputowani do parlamentów narodowych i Parlamentu Europejskiego, przy czym ten ostatni uzyskałby **status członka**.

ROZDZIAŁ 3: PRZYSZŁA ROLA COSAC PO WEJŚCIU W ŻYCIE TRAKTATU Z LIZBONY – KONTYNUACJA DEBATY Z XLIII SPOTKANIA COSAC

Parlamenty (izby) są na ogół **zadowolone** z prac COSAC. Ogromna większość z nich uważa, że monitorowanie roli parlamentów narodowych przez COSAC na podstawie art. 12 TUE jest realizowane najskuteczniej poprzez **wymianę informacji i najlepszych praktyk** z wykorzystaniem półrocznych raportów COSAC oraz poprzez **wspieranie dialogu w sprawach Unii Europejskiej**.

Według niektórych parlamentów (izb) COSAC powinna **przeprowadzać regularne debaty nad rolą parlamentów narodowych w sprawach europejskich** ze szczególnym uwzględnieniem monitorowania procesu **wprowadzania w życie postanowień Traktatu z Lizbony**, dotyczących nowych uprawnień parlamentów narodowych.

Parlamenty (izby) mają wiele różnych pomysłów wskazujących, w jaki sposób COSAC mogłaby przyczynić się do skutecznego funkcjonowania **mechanizmu wczesnego ostrzegania** ustanowionego w protokole nr 2. Według opinii większości, COSAC może przyczynić się do poprawy zdolności parlamentów narodowych do indywidualnego ustalania zgodności projektów aktów ustawodawczych Unii Europejskiej z zasadą pomocniczości. Wśród **konkretnych propozycji** dotyczących możliwego rozwoju COSAC w tej roli można wymienić (półroczne/roczne) debaty dotyczące pomocniczości, wymianę informacji o planowanych kontrolach pomocniczości w parlamentach narodowych, publikowanie regularnie aktualizowanej listy projektów aktów ustawodawczych Unii Europejskiej, które powinny zostać poddane kontroli pod kątem pomocniczości przez parlamenty narodowe, pełnienie roli kontrolnej, w tym ostrzeżenie parlamentów narodowych

² Spotkania przewodniczących komisji spraw zagranicznych parlamentów narodowych.

³ Spotkania przewodniczących komisji obrony parlamentów narodowych.

o uzasadnionych opiniach wydanych przez inne parlamenty (izby), oraz przeprowadzanie debat nad problemami związanymi z zasadą pomocniczości w odniesieniu do konkretnych projektów aktów ustawodawczych Unii Europejskiej. Natomiast zdania parlamentów (izb) w sprawie kontynuowania poprzedzającej przyjęcie Traktatu z Lizbony praktyki przeprowadzania **koordynowanych przez COSAC kontroli przestrzegania zasady pomocniczości są nadal podzielone.**

Wszystkie parlamenty (izby), które udzieliły odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu w zasadzie przyznają, że debaty nad **programem prac Komisji** przeprowadzane w ramach COSAC wnoszą wartość dodaną. Jednak kilka z nich wskazuje na możliwe problemy czasowe i uważa te debaty za przydatne tylko wówczas, gdy opublikowanie programu prac następuje w terminie zbliżonym do daty spotkania COSAC.

Większość parlamentów (izb) z zadowoleniem przyjmuje pomysł zapraszania **ważnych mówców spoza Unii Europejskiej** (np. sekretarza generalnego NATO, ambasadora USA itp.) do wystąpienia na forum COSAC **w sprawie WPZiB i/lub WPBiO.** Jednak niektóre z nich **warunkują swoje poparcie** podjęciem decyzji czy COSAC ma być forum do debat nad WPZiB/WPBiO.

Jeśli chodzi o przesłuchania przedstawicieli **Europolu i Eurojustu** w COSAC, kilka parlamentów (izb) wskazuje, że trudno dać ostateczną odpowiedź przed przeprowadzeniem przez Komisję konsultacji z parlamentami narodowymi i Parlamentem Europejskim oraz opublikowaniem rozporządzeń w sprawie Europolu i Eurojustu na podstawie art. 85 i 88 TFUE. Jednak większość parlamentów (izb), które sformułowały swoje stanowisko popiera pomysł, aby poprzedzić debaty nad Europolem i Eurojustem przesłuchaniami przedstawicieli Europolu i Eurojustu oraz wstępnymi ocenami dokonanymi przez przedstawicieli świata nauki, sądownictwa i/lub organów ścigania.

Parlamenty (izby) dostrzegają ogólną potrzebę lepszej i ściślejszej współpracy między **wyspecjalizowanymi komisjami parlamentarnymi** z uwagi na istnienie coraz silniejszych powiązań między tematami będącymi przedmiotem dyskusji na szczeblu unijnym i na szczeblu krajowym. Ponieważ ustalanie **składu delegacji COSAC** jest autonomicznym prawem każdego parlamentu (izby), niektóre z nich dostrzegają możliwość angażowania wyspecjalizowanych komisji w prace COSAC poprzez włączanie do delegacji członków ich wyspecjalizowanych komisji. Natomiast nieco mniejsza liczba parlamentów (izb) wyraźnie stwierdza, że współpraca między wyspecjalizowanymi komisjami powinna być wzmocniana niezależnie, bez formalnego powiązania z COSAC, lub zgadza się na doraźne angażowanie wyspecjalizowanych komisji w prace COSAC.

Jeśli chodzi o jednoczesne debaty poświęcone sprawom europejskim w formie **tygodnia europejskiego**, opinie parlamentów (izb) są nadal podzielone, bez wyraźnej preferencji co do tej inicjatywy.

Odnosnie do kwestii stosowania i optymalizacji **nowych technologii**, opinie parlamentów (izb) są na ogół pozytywne i chętnie korzystałyby z nich w przyszłości. Większość wskazuje na możliwość przeprowadzania **wideokonferencji i bezpośrednich transmisji z wykorzystaniem Internetu.**

Ponad połowa parlamentów (izb) uważa, że nie ma potrzeby zmiany obecnego **regulaminu COSAC.** Natomiast 14 parlamentów/izb uważa, że regulamin można by zmienić i zgłasza konkretne propozycje z odpowiednimi uzasadnieniami.

ROZDZIAŁ 1: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W STRATEGII EUROPA 2020

Ten rozdział odnosi się do zestawu pytań dotyczących treści oraz procedur przyjętej ostatnio strategii EUROPA 2020. Odpowiedzi na nie pozwalają stwierdzić, czy koncepcja zrównoważonego rozwoju została w wystarczającym stopniu włączona do tej strategii. Ponadto rozdział zawiera informacje dotyczące przewidywanych sposobów rozliczania przez parlamenty narodowe swoich rządów z działań związanych z realizacją celów tej strategii.

Koncepcja zrównoważonego rozwoju została opisana po raz pierwszy w tzw. "raporcie Brundtlanda" w 1987 roku jako "(...) rozwój zaspokajający potrzeby teraźniejszości, nie umniejszając przy tym zdolności przyszłych pokoleń do zaspokajania ich własnych potrzeb. Uwzględnia on dwie główne koncepcje: koncepcję „potrzeb”, w szczególności podstawowych potrzeb ubogich tego świata, którym należy nadać nadrzędny priorytet, oraz koncepcję ograniczeń wynikających ze stanu rozwoju techniki i organizacji społeczeństwa dla zdolności środowiska do zaspokajania obecnych i przyszłych potrzeb"⁴.

W 1992 roku Konferencja Narodów Zjednoczonych w sprawie środowiska i rozwoju (dalej zwana „UNCED”)⁵ spowodowała przeniesienie koncepcji zrównoważonego rozwoju do poziomu działania a następnie została utworzona Komisja ds. zrównoważonego rozwoju (dalej zwana „CSD”)⁶.

9 czerwca 2006 roku opublikowano strategię Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju⁷.

Ponadto zrównoważony rozwój jest jedną z pierwszych pozycji Traktatu z Lizbony i art. 3.3 Traktatu o Unii Europejskiej stanowi, co następuje: „Unia ustanawia rynek wewnętrzny. Działa na rzecz trwałego rozwoju Europy, którego podstawą jest zrównoważony wzrost gospodarczy oraz stabilność cen, społeczna gospodarka rynkowa o wysokiej konkurencyjności zmierzająca do pełnego zatrudnienia i postępu społecznego oraz wysoki poziom ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego. Wspiera postęp naukowo-techniczny”.

Po Rio de Janeiro i Johannesburgu, trzeci ważny szczyt na poziomie ONZ odbędzie się w Rio de Janeiro w 2012 roku ("Rio + 20"). Ten szczyt jest obecnie przygotowywany przez CSD.

Nowa strategia „EUROPA 2020: strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” została przedstawiona przez Komisję Europejską w jej komunikacie z 3 marca 2010 roku⁸. Jak wynika z tytułu strategii, jednym z jej priorytetów społecznych i ekonomicznych jest koncepcja zrównoważonego rozwoju opisana jako: „wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej” i wyrażona w trzech celach dotyczących klimatu i energii, które należy osiągnąć na poziomie (co najmniej) 20%, a mianowicie: "emisję dwutlenku węgla należy ograniczyć co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, nawet o 30%; należy zwiększyć udział odnawialnych źródeł energii w naszym całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększyć efektywność wykorzystania energii o 20%".

⁴ Raport Światowej Komisji ds. Środowiska i Rozwoju „Nasza wspólna przyszłość” (UNO, 4 sierpnia 1987 r.) - http://www.un.org/french/documents/view_doc.asp?symbol=A/42/427&TYPE=&referer=http://www.un.org/fr/documents/&Lang=E - str. 54

⁵ Znana również jako „Szczyt Ziemi” lub „szczyt w Rio”

⁶ CSD odpowiada za wykonywanie międzynarodowych umów w sprawie globalnego zrównoważonego rozwoju, tzn. Agendy 21, Deklaracji z Rio i johannesburskiego planu wdrażania przyjętego na szczycie w 2002 roku.

⁷ Ta strategia dotyczy głównie następujących kwestii (1) zmiany klimatyczne i czysta energia, (2) zrównoważony transport, (3) zrównoważona konsumpcja i produkcja, (4) ochrona zasobów naturalnych i zarządzanie nimi, (5) zdrowie publiczne, (6) włączenie społeczne, demografia i migracja oraz (7) globalne ubóstwo i wyzwania zrównoważonego rozwoju - <http://resister.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf>

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>

Belgijska prezydencja Unii Europejskiej zdefiniowała zrównoważony rozwój – jedno z głównych globalnych wyzwań dzisiejszej doby – jako jeden ze swoich priorytetów. W związku z tym będzie poszukiwać sposobów włączenia zrównoważonego rozwoju do nowej strategii "EUROPA 2020: strategia inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu", będącej następczynią strategii lizbońskiej, oraz jego praktycznej realizacji.

1.1. Debaty w parlamentach narodowych

Jeśli chodzi o rozdział 1, niektóre parlamenty (izby) informują, że nie dyskutowały jeszcze nad włączeniem pojęcia „zrównoważony rozwój” do strategii EUROPA 2020⁹ lub że dyskusja ta jeszcze trwa¹⁰. Niderlandzka Izba Pierwsza odpowiada, nie „przyjmując wyraźnego stanowiska” ani w sprawie strategii EUROPA 2020 ani w sprawie jej powiązania ze strategią Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju. Jednak większość parlamentów (izb) odpowiedziała oddzielnie na poszczególne pytania zawarte w tym rozdziale.

Jeśli chodzi o debaty na temat strategii EUROPA 2020, słowacka Rada Narodowa i słoweńskie Zgromadzenie Narodowe stwierdzają, że choć ta strategia została wprowadzona do porządku obrad ich odpowiednich organów parlamentarnych, nie osiągnięto jeszcze ostatecznego stanowiska w tej sprawie. Natomiast w szwedzkim Riksdagu strategia EUROPA 2020 była dyskutowana przez jej komisję ds. finansów¹¹.

1.1.1. Strategia EUROPA 2020 – dobrze zintegrowana koncepcja?

Mając nas uwadze fakt, że intencją strategii EUROPA 2020 jest łagodzenie skutków różnych kryzysów, z którymi obecnie borykają się państwa członkowskie (gospodarczych, finansowych, społecznych, ekologicznych), zwrócono się do parlamentów (izb) z pytaniem, czy polityczne stanowiska wyrażone w strategii stanowią dobrze zintegrowaną koncepcję. Przeważająca większość parlamentów (izb), które odpowiedziały na to pytanie uważa strategię za **spójnie włączoną koncepcję**. Niemniej jednak tylko kilka z nich czyni to bezwarunkowo. W istocie większość parlamentów (izb) jest zdania, że spójność tę można osiągnąć po uwzględnieniu pewnych warunków. Część z tych warunków, to: ograniczenie liczby celów lub ściślejsze ich powiązanie (czeski Senat, francuskie Zgromadzenie Narodowe, niemiecki Bundesrat i łotewska Saeima), ich przejrzysta realizacja (niemiecki Bundestag, litewski Seimas i maltańska Izba Deputowanych), silniejsze (narodowe) środki przymusu (fińska Eduskunta, francuskie Zgromadzenie Narodowe i polski Senat), koordynacja z innymi inicjatywami Unii Europejskiej (portugalskie Zgromadzenie Republiki i hiszpańskie Kortezy Generalne), wyjściowe pozycje państw członkowskich (irländzkie izby Oireachtasu, polski Sejm i parlament rumuński) i mniej dominująca rola działu ekonomicznego strategii (luksemburska Izba Deputowanych).

Z drugiej strony, włoska Izba Deputowanych podkreśla, że strategia „nie zapewnia rzeczywistej spójności z działaniami i koncepcjami gospodarczymi, finansowymi, społecznymi i środowiskowymi” a Parlament Europejski wyraża swoje „rozczarowanie głównymi elementami tej nowej strategii Unii Europejskiej”.

⁹ Tzn. austriacki Bundesrat i Nationalrat, belgijska Izba Deputowanych i Senat, czeska Izba Deputowanych, francuski Senat, włoski Senat i hiszpańskie Kortezy Generalne

¹⁰ Tzn. cypryjska Izba Reprezentantów, słoweńska Rada Narodowa i brytyjska Izba Gmin

¹¹ Z obszernym streszczeniem jej oświadczenia można zapoznać się w załączniku do tego raportu.

Duński Folketing i brytyjska Izba Lordów odpowiadają, że nie wypracowały jeszcze jasnego stanowiska w tej sprawie, choć ta ostatnia cytuje obszerną propozycję swojej Komisji Spraw Europejskich¹².

1.1.2. Rozwój gospodarki i nauki w innych krajach świata

W przybliżeniu połowa parlamentów (izb) odpowiada, że strategia EUROPA 2020 w **wystarczającym stopniu uwzględnia** rozwój gospodarki i nauki w innych krajach świata. Niemniej jednak większość tych respondentów wyraża pozytywną opinię z pewnymi zastrzeżeniami, jak: ryzyko, że strategia zaniedbuje sprawę bezpieczeństwa energetycznego Europy (czeski Senat), kwestia egzekwowania zasad (fińska Eduskunta), niedopuszczenie do możliwego spadku wydajności (niemiecki Bundesrat i luksemburska Izba Deputowanych), konsekwentna realizacja celów przewidzianych w strategii (litewski Seimas) i potrzeba analizy porównawczej (maltańska Izba Deputowanych), jak również szerszej prezentacji i analizy (grecka Izba Deputowanych).

Z drugiej strony, łotewska Saeima i polski Senat stwierdzają, że strategia EUROPA 2020 jest „zasadniczo strategią wewnętrznego rozwoju Unii Europejskiej” oraz że „koncentruje się głównie na wychodzeniu gospodarki Unii Europejskiej z kryzysu”, co nie ma „wiele wspólnego z wcześniejszymi planami osiągnięcia przewagi gospodarczej na Stanami Zjednoczonymi czy Chinami”.

Parlament Europejski jest zdania, że chociaż jego **rezolucja z 16 czerwca 2010 r. w sprawie strategii Europa 2020**¹³ nie zawiera żadnych konkretnych odniesień ani nie wspomina o rozpatrywanej kwestii, kilka z jej koncepcji mogłoby mieć skutki o skali globalnej¹⁴.

Wreszcie w przybliżeniu jeden na cztery parlamenty (izby), które udzieliły odpowiedzi na to pytanie, informuje, że nie ustalono ostatecznego stanowiska w tej sprawie¹⁵.

1.1.3. Społeczne i środowiskowe skutki strategii EUROPA 2020

Większość parlamentów (izb) odpowiada, że skutki społeczne i środowiskowe oraz poszanowanie praw człowieka są **w wystarczającym stopniu uwzględnione** w strategii EUROPA 2020. Jednak niektóre z nich wyrażają zastrzeżenia dotyczące włączenia aspektów społecznych. W związku z tym np. niemiecki Bundestag podkreśla, że „dyskusja nad wskaźnikami ubóstwa, bezrobocia itp. (...) była kontrowersyjna”, litewski Seimas stwierdza, że „jakościowego wskaźnika edukacji (...) nie należy traktować jako mniej ważny od wskaźników ilościowych”, irlandzkie izby Oireachtasu i Parlament Europejski apelują o położenie większego nacisku na politykę zatrudnienia a maltańska Izba Deputowanych wzywa do „położenia większego nacisku na kwestię humanitarną”, związaną w szczególności z „nielegalną imigracją w regionie śródziemnomorskim”.

Niektóre z pozostałych parlamentów (izb) (np. czeski Senat, który stwierdza, że projekt przewodni strategii „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” „w niewystarczającym stopniu uwzględnia znaczenie energii jądrowej jako istotnego źródła czystej energii”) zgłaszają zastrzeżenia dotyczące aspektów środowiskowych.

W przybliżeniu jeden z czterech respondentów uważa, że strategia EUROPA 2020 nie uwzględnia w wystarczającym stopniu skutków społecznych i środowiskowych oraz

¹² Więcej szczegółów zawiera załącznik do raportu.

¹³ Rezolucja Parlamentu Europejskiego P7_TA(2010)0223:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2010-0223+0+DOC+XML+V0//EN>.

¹⁴ Zob. odpowiedzi Parlamentu Europejskiego w załączniku do raportu.

¹⁵ Tzn. duński Folketing, niemiecki Bundestag, irlandzkie izby Oireachtasu, włoska Izba Deputowanych, portugalskie Zgromadzenie Republiki i brytyjska Izba Lordów.

poszanowania praw człowieka (np. Parlament Europejski, cypryjska Izba Reprezentantów, polski Senat i fińska Eduskunta, przy czym ta ostatnia wyraża ubolewanie z powodu nieuwzględnienia „kwestii romskiej”, włoska Izba Deputowanych, która stwierdza potrzebę uwzględnienia wymiarów społecznego i środowiskowego np. poprzez opracowanie bezwzględnego wskaźnika ubóstwa, oraz luksemburska Izba Deputowanych, której nie odpowiada dominująca rola działu gospodarczego strategii).

Na koniec należy stwierdzić, że niektóre parlamenty (izby)¹⁶ nie wypracowały jeszcze ostatecznego stanowiska w tej kwestii.

1.2. Strategia EUROPA 2020 i strategia Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju

Wiele parlamentów (izb)¹⁷ udziela ogólnej odpowiedzi na pytania dotyczące strategii EUROPA 2020 i strategii Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju, rozpatrując tylko niektóre pojedyncze aspekty wspomnianych strategii. Hiszpańskie Kortezy Generalne sugerują możliwość połączenia istniejących strategii w jedną, podobnie jak możliwość uwzględnienia zewnętrznego wymiaru Unii.

Z drugiej strony, inna znaczna grupa parlamentów (izb)¹⁸ nie jest w stanie udzielić odpowiedzi na te pytania, ponieważ nie zajęły one na ich temat jasnego stanowiska. Pozostałe, jak cypryjska Izba Reprezentantów, nadal debatują nad tą sprawą lub, jak słoweńskie Zgromadzenie Narodowe i brytyjska Izba Gmin, przewidują przeprowadzenie debaty w najbliższych miesiącach. Parlament austriacki nie zajął formalnego stanowiska w tych sprawach, lecz wskazuje na istnienie rozbieżnych opinii swoich grup politycznych¹⁹.

1.2.1. Refleksja na temat wyzwań strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju w strategii EUROPA 2020

Wśród parlamentów (izb), które odpowiedziały na te pytania, ogromna większość **pozytywnie ocenia** postanowienia strategii EUROPA 2020. Opinię tę wyrażają poprzez ogólną ocenę jej treści²⁰ lub poprzez udzielenie indywidualnych odpowiedzi na każde z zadanych siedmiu pytań²¹. Na przykład irlandzkie izby Oireachtasu uważają rolę badań i technologii przyjaznych środowisku w tworzeniu miejsc pracy i w zrównoważonym rozwoju za kluczową kwestię w strategii EUROPA 2020.

Kilka parlamentów (izb) uważa natomiast, że następujące pięć wyzwań znajduje **niewystarczające odzwierciedlenie** w strategii EUROPA 2020:

- **„Zmiany klimatu i czysta energia”** (niderlandzka Izba Druga, włoska Izba Deputowanych i Senat Republiki, fińska Eduskunta i czeski Senat, który prosi o położenie większego nacisku na energię jądrową);
- **„Zrównoważony transport”** (polski Sejm i Senat);
- **“Zrównoważona konsumpcja i produkcja”** (grecka Izba Deputowanych i polski Senat);

¹⁶ Tzn. duński Folketing, estoński Riigikogu, portugalskie Zgromadzenie Republiki i brytyjska Izba Lordów

¹⁷ Tzn. francuskie Zgromadzenie Narodowe, hiszpańskie Kortezy Generalne, irlandzkie izby Oireachtasu, słowacka Rada Narodowa, fińska Eduskunta i szwedzki Riksdag.

¹⁸ Jak np. duński Folketing, francuski Senat, niemiecki Bundestag, włoski Senat Republiki, niderlandzka Izba Pierwsza, słoweńska Rada Narodowa i brytyjska Izba Lordów.

¹⁹ Powyższe odpowiedzi austriackiego Nationalratu i Bundesratu są zamieszczone w załączniku do raportu.

²⁰ Irlandzkie izby Oireachtasu i maltańska Izba Deputowanych.

²¹ Austriacki Nationalrat i Bundesrat, czeski Senat, estoński Riigikogu, grecka Izba Deputowanych, luksemburska Izba Deputowanych, włoska Izba Deputowanych, łotewska Saeima, litewski Seimas, parlament węgierski, niderlandzka Izba Druga, polski Senat, portugalskie Zgromadzenie Republiki, bułgarskie Zgromadzenie Narodowe i parlament rumuński.

- **“Zdrowie publiczne”** (łotewska Saeima, parlament węgierski, luksemburska Izba Deputowanych, polski Senat i parlament rumuński);
- **“Włączenie społeczne, demografia i migracja”** (włoska Izba Deputowanych i Senat Republiki, łotewska Saeima i grecka Izba Deputowanych, która wskazuje na potrzebę odzwierciedlenia w strategii wpływu nielegalnej migracji).

Fińska Eduskunta podkreśla, że ambitna polityka ekologiczna nie została w wystarczającym stopniu włączona do strategii EUROPA 2020, co w efekcie prowadzi do braku ustalania konkretnych celów na poziomie Unii Europejskiej.

Parlament Europejski omawia szeroko każde z siedmiu głównych wyzwań przewidzianych w strategii Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju i ich odzwierciedlenie w strategii EUROPA 2020 w swojej rezolucji z 16 czerwca 2010 r. W swojej odpowiedzi Parlament Europejski zwraca uwagę na następujące wyzwania:

- **„Zmiany klimatu i czysta energia”** - Parlament Europejski ubolewa, że strategii EUROPA 2020 brakuje ambicji stworzenia wspólnej europejskiej polityki energetycznej;
- **„Zrównoważony rozwój”** - Parlament Europejski zauważa, że potrzebne będą znaczne inwestycje w sferze infrastruktury transportowej;
- **„Zrównoważona konsumpcja i produkcja”** - Parlament Europejski wzywa do stworzenia bardziej zrównoważonego modelu produkcji, ponieważ jest to podstawowy wymóg w obliczu zmian klimatu;
- **„Ochrona zasobów naturalnych i zarządzanie nimi”** - Parlament Europejski domaga się wprowadzenia do głównych celów strategii jasnych i wymiernych celów w zakresie ochrony środowiska;
- **„Zdrowie publiczne”** - Parlament Europejski przewiduje znaczne nakłady inwestycyjne przed rokiem 2020 i w późniejszym okresie;
- **„Włączenie społeczne, demografia i migracja”** – Unia Europejska musi realizować ambitny program społeczny;
- **„Globalne ubóstwo i zrównoważony rozwój”** - Parlament Europejski wzywa do włączenia celu, którym jest zmniejszenie o połowę ubóstwa w Unii Europejskiej, jak również ambitnej długoterminowej strategii przeciw ubóstwu.

1.2.2. Instrumenty strategii EUROPA 2020

Ogromna większość parlamentów (izb) uważa, że strategia EUROPA 2020 przewiduje **wystarczające instrumenty** do realizacji zarówno wyzwań określonych w strategii Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz mierzenia i monitorowania ich rezultatów. Kilka parlamentów narodowych²² wskazuje jednak, że państwa członkowskie powinny ściślej współpracować z instytucjami Unii Europejskiej w zakresie monitorowania rezultatów strategii EUROPA 2020, ponieważ wola polityczna jest w każdym przypadku podstawowym czynnikiem warunkującym jej powodzenie.

Niektóre parlamenty (izby), jak francuskie Zgromadzenie Narodowe, łotewska Saeima, czy parlament węgierski podkreślają rolę Rady w nadzorowaniu realizacji strategii, natomiast czeski Senat wskazuje, że zważywszy na fakt, iż strategia EUROPA 2020 jest jedynie planem działania, nie stwarza ona nowych instrumentów i nie taka jest jej intencja.

Strategia EUROPA 2020 powinna obejmować **„realistyczne cele”**, według niderlandzkiej Izby Drugiej, oraz konkretne cele, zdaniem polskiego Senatu i francuskiego Zgromadzenia Narodowego, które mogą być rzeczywiście osiągnięte przez państwa członkowskie.

²² Francuskie Zgromadzenie Narodowe, irlandzkie izby Oireachtasu, łotewska Saeima, parlament węgierski, maltańska Izba Deputowanych i parlament rumuński.

Innym niezbędnym instrumentem służącym osiągnięciu tego celu jest **odpowiednie finansowanie** strategii, jak niderlandzka Izba Druga i brytyjska Izba Lordów stwierdzają w swoich odpowiedziach.

Brytyjska Izba Lordów zaproponowała, wśród różnego rodzaju środków przymusu, możliwość nakładania **sankcji** za niewywiązywanie się z zobowiązań.

Niemiecki Bundesrat uważa, że mechanizm wiążących celów narodowych i monitorowania przez Komisję ich realizacji nie powinien naruszać jasnego podziału kompetencji między Unię Europejską i państwa członkowskie, wynikającego z Traktatu z Lizbony. Jednocześnie izba ta uważa, że metoda dobierania wskaźników i odpowiednich kryteriów, zwłaszcza w dziedzinie edukacji, powinna być łatwo zrozumiała.

Parlament Europejski stwierdza w powyższej rezolucji, że Komisja musi przedstawić Parlamentowi Europejskiemu bardziej szczegółowe plany dotyczące strategii EUROPA 2020. Ponadto zwraca się do Komisji, by przewidziała ewentualne sankcje dla tych państw członkowskich, które nie wywiązują się z realizacji strategii EUROPA 2020, jak również środki motywacyjne dla tych, które to czynią.

1.3. Strategia EUROPA 2020 i parlamenty narodowe

Następujące parlamenty (izby), które przesłały odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu, dotyczące zaangażowania parlamentów narodowych w sprawowanie nadzoru nad strategią EUROPA 2020: czeska Izba Deputowanych, francuski Senat, włoski Senat Republiki, maltańska Izba Deputowanych i brytyjska Izba Gmin.

Estoński Riigikogu, parlament rumuński, parlament węgierski, litewski Seimas, grecka Izba Deputowanych, łotewska Saeima i włoska Izba Deputowanych uważają, że **proces decyzyjny** związany ze strategią EUROPA 2020 jest **wystarczająco rygorystyczny** dla państw członkowskich oraz że w wystarczającym stopniu został zapewniony nadzór sprawowany przez parlamenty narodowe. W tym kontekście rolę parlamentów narodowych w całym procesie podkreślają niderlandzka Izba Druga i Izba Pierwsza, słowacka Rada Narodowa, grecka Izba Deputowanych i Parlament Europejski.

Z drugiej strony, następujące parlamenty wyrażają **obawy, że nadzór ze strony parlamentów narodowych jest ograniczony**, zaś proces decyzyjny jest niewystarczająco rygorystyczny dla państw członkowskich: polski Senat, fińska Eduskunta i słowacka Rada Narodowa. Luksemburska Izba Deputowanych również uważa, że w niewystarczającym stopniu zasięga się opinii parlamentów narodowych i niektórych podmiotów publicznych, jak związki zawodowe i stowarzyszenia przedsiębiorców. Izba ta wyraża również zaniepokojenie krótkim okresem konsultacji przewidzianym przed opracowaniem strategii.

W cypryjskiej Izbie Reprezentantów, szwedzkim Riksdagu, portugalskim Zgromadzeniu Republiki, francuskim Zgromadzeniu Narodowym, duńskim Folketingu i parlamencie austriackim nie debatowano nad rolą państw członkowskich w procesie decyzyjnym, natomiast brytyjska Izba Lordów i hiszpańskie Kortezy Generalne stwierdzają, że nie mogą udzielić odpowiedzi na te pytania, choć dostrzegają potrzebę kontroli nad strategią EUROPA 2020.

Jeśli chodzi o **organy parlamentarne**, które będą zajmować się działaniami wynikającymi ze strategii EUROPA 2020, istnieje wiele różnych organów i procedur stosowanych na poziomie komisji:

- zajmuje się tym wyłącznie komisja spraw europejskich (litewski Seimas);
- komisja spraw europejskich ma wiodącą rolę, natomiast wyspecjalizowane komisje wydają zalecenia (parlament rumuński, niemiecki Bundestag, łotewska Saeima);

- komisja spraw europejskich koordynuje działania z komisjami gospodarki i/lub finansów (niderlandzka Izba Druga i Izba Pierwsza, polski Senat, włoska Izba Deputowanych);
- komisja spraw europejskich koordynuje działania z właściwymi komisjami (czeski Senat, słoweńskie Zgromadzenie Narodowe, słowacka Rada Narodowa, portugalskie Zgromadzenie Republiki, cypryjska Izba Reprezentantów, irlandzkie izby Oireachtasu, grecka Izba Deputowanych);
- komisja spraw europejskich wraz z komisją ochrony środowiska (parlament węgierski);
- Wielka Komisja wraz z odpowiednimi wyspecjalizowanymi komisjami (fińska Eduskunta);
- odpowiednie wyspecjalizowane komisje (bułgarskie Zgromadzenie Narodowe, szwedzki Riksdag, estoński Riigikogu i luksemburska Izba Deputowanych).

Niektóre parlamenty (izby) wyraźnie stwierdzają, że procedura działań kontrolnych będzie zwykłą unijną procedurą kontroli (słoweńskie Zgromadzenie Narodowe, fińska Eduskunta, niemiecki Bundestag, cypryjska Izba Reprezentantów, parlament rumuński, niderlandzka Izba Druga, czeski Senat, portugalskie Zgromadzenie Republiki i Luksemburska Izba Deputowanych). Niektóre procedury parlamentarne przewidują możliwość poddania kwestii w tym zakresie pod obrady plenarne (niderlandzka Izba Druga, niemiecki Bundestag, słowacka Rada Narodowa, parlament rumuński – gdzie może być zwołana wspólna sesja obu izb). Łotewska Saeima powołała radę nadzorczą do spraw reform narodowych w ramach strategii Europa 2020, której pełnoprawnymi członkami są przewodniczący komisji spraw europejskich i wyspecjalizowanych komisji.

Jeśli chodzi o **środki** będące w dyspozycji parlamentu (izby) do **rozliczania rządu** z jego działań związanych ze strategią, fińska Eduskunta, polski Senat, niemiecki Bundestag i grecka Izba Deputowanych powołują się na uprawnienia parlamentu do monitorowania władzy wykonawczej i na obowiązek uzasadniania przez rząd swoich działań. O obowiązku konsultowania się rządu z izbą w tych sprawach wspominają również fińska Eduskunta, włoska Izba Deputowanych i czeski Senat. W przypadku Eduskunty, rząd ma obowiązek uwzględnić poglądy przyjęte przez parlament. Cypryjska Izba Reprezentantów wymienia interpelacje parlamentarne oraz poprawki do budżetu i ustaw jako sposoby rozliczania rządu z jego działań w cypryjskim ustroju prezydenckim.

Parlamenty (izby) sugerują następujące **środki wzmocnienia aspektu zrównoważonego rozwoju** w strategii EUROPA 2020:

- regularne monitorowanie przez parlament wprowadzania strategii w życie (bułgarskie Zgromadzenie Narodowe, parlament węgierski, litewski Seimas, irlandzkie izby Oireachtasu, łotewska Saeima, portugalskie Zgromadzenie Republiki, parlament rumuński, niemiecki Bundestag, polski Senat, słowacka Rada Narodowa, czeski Senat). Niektóre izby uważają, że monitorowanie to powinno obejmować cele narodowe, narodowy program reform i narodowy budżet (obie izby niderlandzkich Stanów Generalnych, polski Senat). Luksemburska Izba Deputowanych wspomina o kontroli realizacji zaleceń Rady Europejskiej dla państw członkowskich, dotyczących oceny narodowych programów reform;
- utrzymywanie kontaktów z organizacjami pozarządowymi i innymi zainteresowanymi (bułgarskie Zgromadzenie Narodowe, irlandzkie izby Oireachtasu, parlament rumuński);
- udzielanie informacji społeczeństwu w kraju (hiszpańskie Kortezy Generalne);
- wymiana najlepszych praktyk i informacji między parlamentami narodowymi (cypryjska Izba Reprezentantów) lub organizowanie wymiany międzyparlamentarnej (słowacka Rada Narodowa);
- aktywne uczestniczenie w procedurach decyzyjnych (fińska Eduskunta);
- organizowanie publicznych konferencji (słoweńskie Zgromadzenie Narodowe);

- opracowanie procedur samooceny (grecka Izba Deputowanych);
- koncentrowanie się na treści polityki (włoska Izba Deputowanych, estoński Riigikogu);
- podtrzymywanie dialogu politycznego z instytucjami Unii Europejskiej (parlament rumuński).

ROZDZIAŁ 2: KONTROLA PARLAMENTARNA NAD WSPÓLNĄ POLITYKĄ BEZPIECZEŃSTWA I OBRONY

31 marca 2010 r. dziesięć państw członkowskich²³ Unii Zachodnioeuropejskiej (dalej zwanej „UZE”) postanowiło wszcząć postępowania zmierzające do rozwiązania zmienionego traktatu brukselskiego. Powołując się na klauzulę wzajemnej pomocy zawartą w traktacie lizbońskim (art. 42.7²⁴ Traktatu o Unii Europejskiej), te państwa członkowskie uznały, że rozpoczęła się następna faza wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, oznaczająca zakończenie historycznej roli UZE.

Jednak rozwiązanie zmienionego traktatu brukselskiego stanowi również zakończenie działalności Zgromadzenia UZE, uważanego tradycyjnie za jeden z międzyparlamentarnych organów zajmujących się polityką bezpieczeństwa i obrony w Europie. Zgromadzenie zaprzestanie działalności z końcem czerwca 2011 roku.

Dla wielu rozwiązanie Zgromadzenia UZE będzie oznaczać pozostawienie bez rozwiązania kwestii kontroli parlamentarnej w dziedzinie obrony w Europie.

Ponadto Traktat z Lizbony nie przewiduje wprowadzenia żadnych zmian w tym zakresie. Przyznaje natomiast Parlamentowi Europejskiemu ogólne prawo do otrzymywania informacji i wydawania opinii. W tym zakresie art. 9 protokołu nr 1 w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej stwierdza, że *„Parlament Europejski i parlamenty narodowe wspólnie określają sposób organizacji i wspierania skutecznej i systematycznej współpracy międzyparlamentarnej w ramach Unii”*.

W tym kontekście wprowadzenie w życie art. 10 protokołu nr 1 w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej stanowi również dla parlamentów narodowych okazję do większego zaangażowania w WPBiO.

Jak jednak powinna wyglądać ta kontrola parlamentarna nad WPBiO? Czy rzeczywiście konieczne jest stworzenie organu międzyparlamentarnego, mając na uwadze fakt, że bezpieczeństwo, a tym bardziej obrona pozostają w znacznym stopniu w sferze polityki narodowej? Wymaga to dalszej dyskusji.

Niektórzy uważają protokół nr 1 do Traktatu z Lizbony w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej za podstawę tej dyskusji.

W marcu 2010 roku komisja spraw europejskich francuskiego Senatu przyjęła uchwałę, w której stwierdziła, że należy powołać strukturę skupiającą deputowanych do parlamentu wyspecjalizowanych w sprawach obronnych z 27 państw członkowskich Unii Europejskiej. Struktura ta mogłaby być skonstruowana na wzór COSAC²⁵. Jej organizacją i obsługą sekretarską zajmowałyby się rotacyjnie parlamenty narodowe, przy założeniu, że spotkania odbywałyby się co sześć miesięcy. Niektórzy uczestnicy COSAC wyrazili odmienne opinie. Przewodniczący Zgromadzenia UZE zaproponował utworzenie stałej konferencji przedstawicieli parlamentów narodowych. Ten nowy organ miałby uprawnienia do

²³ Francja, Niemcy, Belgia, Hiszpania, Grecja, Włochy, Luksemburg, Niderlandy, Portugalia i Zjednoczone Królestwo.

²⁴ *„W przypadku gdy jakiegokolwiek Państwo Członkowskie stanie się ofiarą zbrojnej agresji na jego terytorium, pozostałe Państwa Członkowskie mają w stosunku do niego obowiązek udzielenia pomocy i wsparcia przy zastosowaniu wszelkich dostępnych im środków [...] Zobowiązania i współpraca w tej dziedzinie pozostają zgodne ze zobowiązaniami zaciągniętymi w ramach Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego”*.

²⁵ Sześciu deputowanych do parlamentu każdego z Państw Członkowskich, sześciu deputowanych do Parlamentu Europejskiego, spotykających się co sześć miesięcy.

sprawowania rzeczywistej kontroli parlamentarnej w odniesieniu do podmiotów i działalności Unii Europejskiej.

Innym pomysłem, przedstawionym na XLIII spotkaniu COSAC w dniach 31 maja - 1 czerwca 2010 roku, było pozostawienie tej kontroli w gestii COFACC i/lub CODAC.

Zarówno Konferencja Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej (dalej zwana "Konferencją Przewodniczących Parlamentów UE") jak i COSAC uznały, co następuje:

- (Przewodniczący): „*Biorąc pod uwagę specjalny charakter wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO) oraz rolę parlamentów narodowych w prawidłowym funkcjonowaniu Unii Europejskiej, przewodniczący podkreślają kluczową rolę parlamentów narodowych w przyszłej kontroli parlamentarnej w zakresie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym WPBiO*”²⁶;
- (COSAC): „*Biorąc pod uwagę szczególny charakter tego obszaru polityki, COSAC podkreśla zasadniczą rolę parlamentów narodowych w parlamentarnej kontroli wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony*”²⁷.

Z tego powodu przewodniczący zwrócili się do przyszłej prezydencji ich konferencji z wnioskiem o kontynuowanie dyskusji w celu osiągnięcia porozumienia na następnym spotkaniu Konferencji Przewodniczących Parlamentów UE.

Art. 10 protokołu nr 1 wyraźnie określa rolę COSAC w tym zakresie. Jednocześnie zachęca się również Parlament Europejski, Zgromadzenie Parlamentarne UZE i parlamenty narodowe do refleksji na ten temat, która znajdzie się w porządku obrad XLIV spotkania COSAC w dniach 25-26 października 2010 r. w Brukseli.

Opierając się na informacjach zawartych w 13. półrocznym raporcie COSAC, ten rozdział analizuje możliwą kontrolę parlamentarną nad WPBiO i jej formy.

Uwaga wstępna

Kwestia kontroli parlamentarnej nad WPZiB i WPBiO w ogóle a w szczególności rola parlamentów narodowych w tej kontroli, po wejściu w życie Traktatu z Lizbony i decyzji o rozwiązaniu Zgromadzenia UZE ma istotne znaczenie zarówno dla parlamentów narodowych jak i Parlamentu Europejskiego. Jednak spośród 41 respondentów (40 parlamentów narodowych (izb) i Parlament Europejski), 16²⁸ nie określiło jeszcze swojego oficjalnego stanowiska w tej sprawie, jest w trakcie dyskusji nad tą kwestią i/lub planuje uczynienie tego w najbliższej przyszłości. Wśród tych ostatnich słoweńskie Zgromadzenie Narodowe i Rada Narodowa przyjęły stanowisko w sprawie potrzeby kontroli parlamentarnej nad WPZiB i WPBiO, lecz nie jej form.

2.1. Wartość dodana wynikająca z wymiany międzyparlamentarnej w zakresie WPZiB i WPBiO

Większość parlamentów (izb) (28) uważa wymianę międzyparlamentarną w zakresie WPZiB i/lub WPBiO za **pożyteczną i pomocną** w usprawnianiu kontroli parlamentarnej na poziomie krajowymi i/lub unijnym. Na przykład maltańska Izba Deputowanych, litewski Seimas,

²⁶ Konkluzje prezydencji Konferencji Przewodniczących parlamentów UE, część 6, Sztokholm, 14-15 maja 2010 r.

²⁷ Wkład XLIII COSAC, par. 5.3, Madryt, 31 maja – 1 czerwca 2010 r.

²⁸ Parlament austriacki, parlament belgijski, czeska Izba Deputowanych i Senat, francuskie Zgromadzenie Narodowe, niemiecki Bundestag i Bundesrat, estoński Riigikogu, słoweńskie Zgromadzenie Narodowe i Rada Narodowa, hiszpańskie Kortezy Generalne, brytyjska Izba Gmin i Izba Lordów (ta ostatnia zaznacza, że odpowiedzi dotyczące tego rozdziału wyrażają pogląd komisji spraw europejskich).

luksemburska Izba Deputowanych i Parlament Europejski uważają, że taka kontrola jest nie tylko pożyteczna i przydatna, lecz wręcz **niezbędna** po Lizbonie. Szwedzki Riksdag przypomina w tym kontekście konkluzje prezydencji Konferencji Przewodniczących Parlamentów UE w dniach 14-15 maja 2010 roku w Sztokholmie, w których „przewodniczący podkreślają **kluczową rolę parlamentów narodowych** w przyszłej kontroli parlamentarnej WPZiB, w tym WPBiO”.

Jednak niektóre z tych parlamentów (izb) przyjmują **ostrożne** podejście do tej kontroli. Tak więc dla fińskiej Eduskunty „wymiana międzyparlamentarna jest pożyteczna tylko o tyle, o ile odzwierciedla aktywną i skuteczną kontrolę na poziomie narodowym”. Rumuński parlament uważa, że „wymiana międzyparlamentarna w tych dziedzinach ma niewielkie możliwości wyjaśniania, określania lub zmiany wyborów politycznych delegacji i parlamentów, które one reprezentują, a w tych przypadkach, gdy je ma, dotyczy to tylko konkretnych tematów”. Niemniej jednak „lepiej zachować to forum, dla dobra współpracy parlamentarnej, całej konstrukcji Unii i konkretnych spraw wymagających dyskusji.”

Dwie izby, a mianowicie niderlandzka Izba Pierwsza i Izba Druga, kwestionują przydatność kontroli międzyparlamentarnej nad WPZiB i WPBiO na poziomie Unii Europejskiej. Izba Pierwsza „uważa, że wymiana międzyparlamentarna jest przydatna i pomocna, o ile przyczynia się do postępu w dyskusjach w parlamentach narodowych nad WPBiO i WPZiB oraz wspiera aktywne uczestnictwo deputowanych w COFACC i CODAC”. Jednak “widzi niewielkie dodatkowe korzyści wynikające z organizowania kontroli międzyparlamentarnej nad WPBiO i WPZiB na szczeblu europejskim”. Z drugiej strony, Izba Druga wyraźnie stwierdza, że „nie popiera kontroli międzyparlamentarnej nad WPZiB i WPBiO na poziomie Unii Europejskiej” i uważa, że “wymiana międzyparlamentarna w tym zakresie powinna koncentrować się na wymianie informacji, koordynacji działalności parlamentów i spotkaniach przygotowawczych z głównymi podmiotami Unii”.

2.2. Zakres współpracy i kontroli międzyparlamentarnej

Większość (27) parlamentów (izb)²⁹ uważa, że kontrola międzyparlamentarna na poziomie Unii Europejskiej **powinna obejmować zarówno WPZiB jak i WPBiO**. Polski Sejm uważa, że „istnieje między nimi silna korelacja i należy rozważyć obie”. Litewski Seimas argumentuje, że „najskuteczniejszym sposobem debaty” nad WPBiO jest patrzeć na nią „jako na nieodłączną część WPZiB”. Natomiast cypryjska Izba Reprezentantów jest zdania, że “byłaby to idealna zasada leżąca u podstaw działań zewnętrznych Unii, ponieważ WPBiO nie może istnieć bez WPZiB.”

Francuski Senat informuje, że „wypowiedział się na temat **tylko WPBiO**, która została uznana za sprawę priorytetową z uwagi na likwidację Zgromadzenia UZE.”

W tym kontekście dwa parlamenty i jedna izba komentują charakter koncepcji użytych w kwestionariuszu do tego rozdziału raportu. Tak więc fińska Eduskunta proponuje, by posługiwać się terminem „międzyparlamentarna współpraca w zakresie kontroli” zamiast „kontrola międzyparlamentarna”, niderlandzka Izba Pierwsza uważa, że jest to wymiana informacji a nie kontrola, która powinna obejmować zarówno WPZiB jak i WPBiO, natomiast irlandzkie izby Oireachtasu wskazują, że „kontrola” jest podejmowana na poziomie narodowym”.

²⁹ Np. Parlament Europejski, irlandzkie izby Oireachtasu, włoska Izba Deputowanych i Senat Republiki, maltańska Izba Deputowanych, portugalskie Zgromadzenie Republiki, słowacka Rada Narodowa, brytyjska Izba Gmin i Izba Lordów.

2.3. Formy współpracy i kontroli międzyparlamentarnej

2.3.1. Nowe specjalne mechanizmy, struktury i fora

Część parlamentów (izb)³⁰ (10) uważa, że należy utworzyć **nowy** specjalny mechanizm, strukturę lub forum celem zorganizowania współpracy międzyparlamentarnej i kontroli we zakresie WPZiB i/lub WPBiO. Wysuwają one wiele propozycji, z których część jest dość skomplikowana. W znacznej większości przypadków (7) preferowaną formą jest **konferencja (międzyparlamentarna)** (w niektórych przypadkach na wzór COSAC); w jednym przypadku jednoznacznie wyklucza się formę konferencji, natomiast w dwóch innych sugerowaną formą jest międzyparlamentarne spotkanie komisji.

Tak więc francuski Senat proponuje strukturę skupiającą deputowanych do parlamentu wyspecjalizowanych w sprawach obronnych ze wszystkich 27 państw członkowskich Unii. Tę strukturę można skonstruować **na wzór COSAC**³¹. Za organizowanie jednego spotkania co sześć miesięcy i obsługę sekretarską odpowiadałyby rotacyjnie parlamenty narodowe. Grecka Izba Deputowanych proponuje “nową strukturę w formie konferencji międzyparlamentarnej właściwych komisji, spotykających się regularnie co sześć miesięcy w kraju sprawującym prezydencję”, natomiast duński Folketing preferuje formułę **konferencji międzyparlamentarnej** z udziałem do sześciu delegatów z każdego parlamentu narodowego i Parlamentu Europejskiego (przy czym delegacje składałyby się z przewodniczących komisji spraw zagranicznych, komisji obrony i komisji spraw europejskich parlamentów narodowych).

Włoska Izba Deputowanych i Senat Republiki proponują powołanie **międzyparlamentarnej konferencji do spraw polityki europejskiej, obrony i bezpieczeństwa**³², złożonej z delegacji Parlamentu Europejskiego, parlamentów narodowych państw członkowskich i krajów kandydujących (tzn. członków komisji spraw zagranicznych, komisji obrony i komisji spraw europejskich). Konferencja ta powinna być zwoływana co najmniej raz do roku i powinna pracować w oparciu o własny regulamin. Miałaby ona „siedzibę w Brukseli”, „sprawną strukturę operacyjną” i „organizowałaby swoją pracę przy logistycznej i operacyjnej współpracy z Parlamentem Europejskim”.

Litewski Seimas³³ proponuje połączenie COFACC i CODAC oraz utworzenie wspólnego forum pod nazwą **Konferencja Komisji Spraw Zagranicznych i Obrony** (zwanego dalej „COFDAC”), którego uczestnicy spotykaliby się co sześć miesięcy. Seimas proponuje również, by COFDAC współpracowała z COSAC, przedstawiając na posiedzeniach zwyczajnych COSAC wyniki debat w ramach COFDAC i włączając konkluzje COFDAC do dokumentów końcowych COSAC. Organizowaniem spotkań COFDAC zajmowałby się Sekretariat COSAC.

Portugalskie Zgromadzenie Republiki uważa za konieczne dysponowanie “**mechanizmem** zapewniającym stały i systematyczny charakter współpracy międzyparlamentarnej na tym poziomie, w sposób gwarantujący skuteczną kontrolę nad każdym aspektem WPBiO”. Według Zgromadzenia, kontrola nad WPBiO „musi być podejmowana na forum, które jest ściśle powiązane z komisjami, które zajmują się sprawami obronnymi w poszczególnych parlamentach narodowych”. Zakłada to **instytucjonalizację regularnych spotkań CODAC** i znalezienie sposobów na zapewnienie potrzebnej koordynacji prac. Nowy mechanizm

³⁰ Cypryjska Izba Reprezentantów, duński Folketing, francuski Senat, grecka Izba Deputowanych, włoska Izba Deputowanych i Senat Republiki, litewski Seimas, luksemburska Izba Deputowanych, portugalskie Zgromadzenie Republiki i Parlament Europejski.

³¹ Sześciu deputowanych do parlamentu z każdego państwa członkowskiego i sześciu deputowanych do Parlamentu Europejskiego, spotykających się co sześć miesięcy.

³² Więcej informacji na temat tej inicjatywy zawiera załącznik do niniejszego raportu.

³³ Więcej informacji na temat tej inicjatywy zawiera załącznik do niniejszego raportu.

„mógłby być wzorowany na **modelu COSAC**” i spotkania tego gremium mogłyby odbywać się co sześć miesięcy.

Parlament Europejski podkreśla w swojej odpowiedzi „silne poparcie w Parlamencie Europejskim dla pomysłu zorganizowania **nowej i innowacyjnej formy spotkań komisji międzyparlamentarnych** z udziałem przedstawicieli wszystkich komisji spraw zagranicznych i komisji obrony parlamentów narodowych oraz jego własnej Komisji Spraw Zagranicznych i Podkomisji Bezpieczeństwa i Obrony”. Dwa razy do roku takie spotkania mogłyby być **organizowane przez Parlament Europejski**. Parlament Europejski podkreśla również, że „proponowana forma nie wymagałaby utworzenia nowej formy struktury administracyjnej ani nie wiązałaby się z dodatkowymi kosztami dla parlamentów narodowych”, ponieważ Parlament Europejski „udostępniłby potrzebne zaplecze (pomieszczenia na spotkania, tłumaczenia ustne i pisemne) oraz zapewniłby obsługę sekretarską”.

Słowacka Rada Narodowa wymienia również, jako swój trzeci preferowany wybór, **wspólne spotkania parlamentarne**, które uważa za „doskonałe narzędzie” do wymiany informacji i najlepszych praktyk między parlamentami na poziomie narodowym i europejskim.

Wreszcie cypryjska Izba Reprezentantów uważa, że „należy istotnie ustanowić specjalny **mechanizm** w celu zorganizowania współpracy i kontroli międzyparlamentarnej w tej dziedzinie”, zwłaszcza z uwagi na ustanie działalności Zgromadzenia UZE. Dlatego też forma tego nowego organu powinna przyczyniać się do płynnego funkcjonowania kontroli nad WPZiB/WPBiO poprzez organizowanie regularnych spotkań (co najmniej jednego w półroczu) i merytoryczne badanie przedmiotowych spraw”. Zatem „ta współpraca i wymiana **nie powinny ograniczać się do poziomu konferencji**, lecz umożliwiać wydawanie regularnych raportów dotyczących spraw i działań związanych z WPZiB/WPBiO”.

2.3.2. Zaangażowanie COSAC

Z drugiej strony, znaczna liczba (16) parlamentów (izb) uważa, że **COSAC powinna być w pewien sposób zaangażowana** w organizowanie współpracy międzyparlamentarnej i kontroli w zakresie WPZiB i/lub WPBiO. W kilku przypadkach COSAC jest wskazywana jako główne forum, natomiast w innych przypadkach jako drugi wariant, lub też jedynie jako forum informowane na bieżąco o zmianach w sferze WPZiB i/lub WPBiO.

I tak np. parlament węgierski uważa, że „zgodnie z programem prezydencji COSAC powinna odgrywać rolę w kontroli WPZiB i/lub WPBiO”. Bułgarskie Zgromadzenie Narodowe uważa, że COSAC powinna być informowana o zmianach w WPZiB i WPBiO, natomiast niderlandzka Izba Druga wyraża przekonanie, że „wymiana informacji na te tematy powinna następować w ramach istniejących struktur: COFACC/CODAC i COSAC”.

2.3.2.1. COSAC jako główne forum

Siedem parlamentów (izb)³⁴ uważa COSAC za główne (choć niekoniecznie jedyne) forum współpracy międzyparlamentarnej i kontroli w zakresie WPZiB i/lub WPBiO.

Tak więc, w opinii polskiego Senatu, **COSAC powinna pełnić wiodącą rolę** w tej kwestii. Nawiązując do art. 10 protokołu nr 1, Senat podkreśla, że „COSAC jest jedynym organem międzyparlamentarnym wymienionym w traktatach” i z tego powodu „COSAC jest jedynym organem posiadającym mandat do organizowania współpracy międzyparlamentarnej i kontroli w zakresie WPZiB i WPBiO w ramach traktatów.” Polski Sejm preferuje istniejący model i sugeruje utworzenie „stałego panelu” podczas spotkań COSAC”. Maltańska Izba Deputowanych uważa, że kontrola powinna być spójnie włączona do stałych prac COSAC z

³⁴ Parlament węgierski, maltańska Izba Deputowanych, polski Sejm i Senat, parlament rumuński i słowacka Rada Narodowa.

możliwością zwoływania w razie potrzeby doraźnych spotkań, natomiast parlament rumuński sugeruje, że kontrola mogłaby być przeprowadzana “w ramach specjalnych spotkań COSAC poświęconych obu tym politykom, połączonych przy tej okazji ze spotkaniami COFACC i CODAC”, choć „COFACC i CODAC powinny nadal funkcjonować jako odrębne organizacje”. Podobnie Komisja Kontroli Spraw Europejskich brytyjskiej Izby Gmin uważa, że „art. 10 protokołu nr 1 wyraźnie powierza COSAC pewną rolę w tym zakresie i w związku z tym opowiadałaby się za organizowaniem przez COSAC regularnych spotkań poświęconych kontroli parlamentarnej WPZiB oraz WPBiO³⁵”.

2.3.2.2. Zaangażowanie COSAC wraz z COFACC i CODAC

Sześć parlamentów (izb)³⁶ podziela opinię, że współpraca międzyparlamentarna i kontrola w zakresie WPZiB i/lub WPBiO powinna być realizowana przez COSAC wspólnie z COFACC i/lub CODAC.

Na przykład zdaniem maltańskiej Izby Deputowanych „kontrola WPZiB i WPBiO powinna pozostawać głównie w gestii COSAC; jednak nie powinno to wykluczać udziału innego forum, jak COFACC lub „CODAC” „w celu zapewnienia niezależnej kontroli tych aspektów”. Słowacka Rada Narodowa uważa, że „do kontroli w zakresie WPZiB i WPBiO na poziomie Unii Europejskiej konieczne jest korzystanie z COSAC, która zostać nieco zreformowana i zrjonalizowana pod względem jej kompetencji w tej dziedzinie”. Według Rady Narodowej bardzo przydatne byłoby również zreformowanie i zrjonalizowanie COFACC (i być może również CODAC), aby umożliwić „uprawnionym” zainteresowanym podmiotom uczestniczenie w tych spotkaniach.

Natomiast Irlandzkie izby Oireachtasu uważają, że wspomniana współpraca w zakresie WPZiB i WPBiO jest głównie obowiązkiem COFACC i CODAC, przy czym COSAC powinna być informowana o spotkaniach i wynikach różnych spotkań międzyparlamentarnych. W tym kontekście izby Oireachtasu proponują „zbadanie, czy Sekretariat COSAC mógłby służyć prezydencji pewną pomocą przy organizowaniu spotkań COFACC”. Niderlandzka Izba Pierwsza również uważa, że „międzyparlamentarna wymiana informacji może i powinna następować w ramach odpowiednich istniejących struktur, a mianowicie COFACC i/lub CODAC”, podczas gdy COSAC mogłaby być „angażowana w mniejszym stopniu”, tzn. zadaniem COSAC powinno być udzielanie pomocy w wymianie informacji między parlamentami narodowymi „o ile COFACC i CODAC okażą się niewłaściwymi gremiami do tego celu”.

2.3.3 Zaangażowanie COFACC i/lub CODAC

18 parlamentów (izb)³⁷ wskazuje na COFACC, CODAC lub ich połączenie, jako najlepsze możliwe forum kontroli i współpracy w zakresie WPZiB i/lub WPBiO.

Na przykład COFACC jest forum preferowanym przez fińską Eduskuntę i czeski Senat³⁸. W przypadku, gdyby koncepcja COFACC była nie do przyjęcia, Senat mógłby opowiedzieć się za wyborem CODAC. W obu przypadkach spotkania powinny być organizowane przez państwo członkowskie sprawujące prezydencję. Szwedzki Riksdag natomiast uważa, że

³⁵ Brytyjska Izba Gmin nie wyraziła jeszcze formalnego stanowiska. Więcej informacji na temat opinii Komisji Kontroli Spraw Europejskich Izby Gmin zawiera załącznik do niniejszego raportu.

³⁶ Bułgarskie Zgromadzenie Narodowe, parlament węgierski, irlandzkie izby Oireachtasu, niderlandzka Izba Pierwsza i Izba Druga oraz słowacka Rada Narodowa.

³⁷ Np. fińska Eduskunta, parlament węgierski, irlandzkie izby Oireachtasu, łotewska Saeima, portugalskie Zgromadzenie Republiki, brytyjska Izba Lordów.

³⁸ Czeski Senat nie zajął dotychczas oficjalnego stanowiska, lecz w ramach debaty na forum Zgromadzenia UZE jego przedstawiciele poparli propozycję współpracy międzyparlamentarnej (zamiast kontroli parlamentarnej) organizowanej podczas spotkań COFACC.

„debaty polityczne nad określonymi kwestiami są obsługiwane najsprawniej przez odpowiednie wyspecjalizowane komisje” oraz że „COFACC i CODAC już zajmują się tymi kwestiami”. Z drugiej strony, luksemburska Izba Deputowanych preferuje „zreformowaną” CODAC.

2.3.3.1. COFACC i/lub CODAC jako główne fora

Dziewięć parlamentów (izb)³⁹ uważa COFACC i/lub CODAC za **główne** (lecz niekoniecznie jedyne) fora (do kontroli i współpracy w zakresie WPZiB i/lub WPBiO. Na przykład fińska Eduskunta jest zdania, że współpraca o takim charakterze należy głównie do kompetencji **COFACC**, która „jest już dobrze funkcjonującą platformą debaty międzyparlamentarnej” i nie ma potrzeby tworzenia nowego forum, które jedynie dublowałoby istniejący system”. Ponieważ w Finlandii WPZiB i WPBiO pozostają w gestii innych komisji niż komisja spraw europejskich, Eduskunta uważa, że COSAC nie powinna zajmować się WPZiB/WPBiO. Proponuje jednak zbadanie możliwości podłączenia do struktury COSAC różnych „stałych konferencji” – przy zachowaniu ich niezależności – oraz korzystanie z Sekretariatu COSAC. Takie rozwiązanie, zdaniem Eduskunty, „mogłoby przyczynić się do intensyfikacji współpracy parlamentów narodowych w sprawach COFACC”.

Również łotewska Saeima uważa, że **COFACC we współpracy z CODAC** może z powodzeniem zajmować się współpracą międzyparlamentarną w sprawach WPZiB i/lub WPBiO. Według Saeima, COSAC nie powinna odgrywać żadnej roli w kontroli WPZiB i CSPD, chyba że wystąpi szczególna potrzeba lub życzenie ze strony prezydencji, aby włączyć te zagadnienia do porządku obrad COSAC, pod warunkiem osiągnięcia porozumienia przez prezydencką trojkę.

Z drugiej strony, komisja spraw europejskich⁴⁰ brytyjskiej Izby Lordów przewiduje połączenie COFACC i CODAC oraz rozszerzenie ich w celu włączenia dodatkowych delegatów do maksymalnej liczby sześciu z każdego parlamentu, łącznie z Parlamentem Europejskim. Proponuje czasowe zaangażowanie specjalistów do pomocy w opracowywaniu dokumentacji spotkań. Specjalistyczne wsparcie w formie „komórki eksperckiej” przewiduje również luksemburska Izba Deputowanych.

³⁹ Bułgarskie Zgromadzenie Narodowe, czeski Senat, niderlandzka Izba Pierwsza, fińska Eduskunta, irlandzkie izby Oireachtasu, łotewska Saeima, luksemburska Izba Deputowanych, szwedzki Riksdag.

⁴⁰ Należy zauważyć, że sama Izba Lordów nie prowadziła dyskusji na ten temat i nie zajęła żadnego stanowiska. Więcej informacji o propozycji komisji spraw europejskich zawiera załącznik do niniejszego raportu.

Tabela: ODPOWIEDZI NA PYTANIA 1-4 Z ROZDZIAŁU 2

Parlament/izba	Pytania 1 + 2 Potrzeba kontroli między-parlamentarnej	Pytanie 3 Nowa struktura	Pytanie 4.1 COSAC	Pytanie 4.2 COFACC/ CODAC	Pytanie 4.3 Inna istniejąca struktura	Brak decyzji
Austriacki Nationalrat i Bundesrat						X
Belgijska Izba Deputowanych, Senat						X
Bułgarskie Zgromadzenie Narodowe	X		INFO	X		
Cypryjska Izba Reprezentantów	X	1 ⁴¹		2		
Czeska Izba Deputowanych						X
Czeski Senat				1/2		X ⁴²
Duński Folketing	X	1	2 ⁴³			
Niderlandzka Izba Druga	INFO		X	X		
Niderlandzka Izba Pierwsza	INFO		2	1		
Estoński Riigikogu						X
Fińska Eduskunta	X			1 ⁴⁵		
Francuskie Zgromadzenie Narodowe						X
Francuski Senat	X ⁴⁶	1	2			
Niemiecki Bundestag						X
Niemiecki Bundesrat						X
Grecka Izba Deputowanych	X	X				
Parlament węgierski	X		1	2		
Irlandzkie izby Oireachtasu	X		INFO	X		
Włoska Izba Deputowanych	X	X				
Włoski Senat Republiki	X	X				
Łotewska Saeima	X			X		
Litewski Seimas	X	X	INFO			
Luksemburska Izba Deputowanych	X	2		1 ⁴⁷		
Maltańska Izba Deputowanych	X		1	2		
Polski Sejm	X		1	2		
Polski Senat	X		1	2 ⁴⁸		
Portugalskie Zgromadzenie Republiki	X	1	2 ⁴⁹			
Parlament rumuński	X		1	2		
Słowacka Rada Narodowa	X		1	2	3	
Słoweńskie Zgromadzenie Narodowe	X					X ⁵⁰
Słoweńska Rada Narodowa	X					X ⁵¹
Hiszpańskie Kortezy Generalne						X

⁴¹ „1”, „2” i „3” oznaczają odpowiednio pierwszy, drugi i trzeci wybór danego parlamentu (izby)

⁴² Nie przyjęto dotychczas "oficjalnego stanowiska w sprawie szczegółowych zasad tej współpracy"

⁴³ Tylko w ramach protokołu nr 1

⁴⁵ Tylko CAFACC

⁴⁶ Francuski Senat wyraził swoją opinię tylko na temat roli CSDP; rola COSAC – tylko w ramach protokołu nr 1

⁴⁷ Tylko CODAC

⁴⁸ Tylko COFACC

⁴⁹ Tylko w ramach protokołu nr 1

⁵⁰ Decyzja w sprawie nowego forum lub struktury nie została jeszcze podjęta

⁵¹ Nie podjęto jeszcze decyzji w sprawie formy

Szwedzki Riksdag	X			X		
Brytyjska Izba Gmin	X					X ⁵²
Brytyjska Izba Lordów						X ⁵³
Parlament Europejski	X	X				
RAZEM 40+1	26/2	10	13/3	18	1	16

⁵² Jednak Komisja Kontroli Europejskiej sformułowała swoją opinię

⁵³ Jednak Komisja do Spraw Unii Europejskiej opracowała szczegółową propozycję

2.4. Finansowanie kontroli międzyparlamentarnej nad WPZiB i/lub WPBiO

Większość parlamentów (izb) (24)⁵⁴, zapytana o możliwość finansowania kontroli międzyparlamentarnej nad WPZiB i/lub WPBiO, **nie udziela jasnej odpowiedzi**, głównie z braku decyzji na ten temat. Część z tych parlamentów (izb), jak np. czeski Senat, podkreśla ograniczenia finansowe, które prawdopodobnie będą determinować ich ostrożne stanowisko.

Francuski Senat jest chyba jedyną izbą, która **zgadza się** ponieść koszty „bezw warunkowo”, ponieważ będą one znacznie niższe od kosztów funkcjonowania Zgromadzenia UZE.

Nawet 9 parlamentów (izb)⁵⁵, które **popierają** pomysł wkładu finansowego zachowuje ostrożność i wołałaby „aby nowe wyzwania mieściły się w ramach istniejącego budżetu”. Na przykład cypryjska Izba Reprezentantów stwierdza, że „można przewidzieć wkład finansowy”, lecz „budżet należy ograniczyć do minimum; należy przedyskutować i wspólnie uzgodnić ewentualny wkład poszczególnych parlamentów”, natomiast maltańska Izba Deputowanych zapewniłaby finansowanie „tylko w bardzo ograniczony sposób i pod warunkiem, że taka kontrola pozostawałaby w gestii COSAC”. Parlament Europejski, z drugiej strony, oferuje **nowej i innowacyjnej formie spotkań komisji międzyparlamentarnej** potrzebne zaplecze (pomieszczenia konferencyjne, tłumaczenia ustne i pisemne) oraz obsługę sekretarską, bez ponoszenia żadnych kosztów przez parlamenty narodowe. Słowacka Rada Narodowa i brytyjska Izba Lordów ze swojej strony uważają, że **połączenie** istniejących spotkań COSAC, COFACC i CODAC lub COFACC i CODAC może przynieść oszczędności. Natomiast grecka Izba Deputowanych proponuje „wypracowanie **ekonomicznego, taniego rozwiązania**” poprzez jak najlepsze wykorzystanie istniejących form, tzn. korzystanie z Sekretariatu COSAC, powołanie drugiego stałego członka Sekretariatu COSAC, posiadającego wiedzę w sprawach obronnych i przyjęcie systemu tłumaczeń z Konferencji Przewodniczących Parlamentów UE.

Z dziesięciu parlamentów (izb), które proponują stworzenie nowego mechanizmu, struktury lub forum, cztery (a mianowicie duński Folketing, włoska Izba Deputowanych i Senat Republiki oraz portugalskie Zgromadzenie Republiki) nie wypowiadają się na temat swojej gotowości do finansowania.

Natomiast siedem parlamentów (izb)⁵⁶ wyraźnie stwierdza, że nie są one gotowe do ponoszenia kosztów finansowania kontroli międzyparlamentarnej WPZiB i/lub WPBiO.

2.5. Zaangażowanie Parlamentu Europejskiego we współpracę międzyparlamentarną w sprawach WPZiB i/lub WPBiO

Większość parlamentów (izb) (24), które odpowiedziały na pytanie o skład organu odpowiedzialnego za współpracę międzyparlamentarną w zakresie WPZiB i/lub WPBiO chce włączyć do współpracy **Parlament Europejski**. Ogromna większość z nich (19) uważa, że Parlament Europejski powinien mieć **status członka**. Z drugiej strony, trzy parlamenty (izby) (a mianowicie czeski Senat i irlandzkie izby Oireachtasu) uważają, że choć Parlament Europejski powinien być zaangażowany, to jednak jego udział powinien ograniczać się do roli **obserwatora**. Maltańska Izba Deputowanych stwierdza, że “w przypadku powierzenia COSAC kontroli nad WPZiB/WPBiO, deputowani do Parlamentu Europejskiego zostaliby automatycznie zaangażowani w debatę”. Ponadto “właściwe byłoby uczestniczenie

⁵⁴ Parlament austriacki, belgijska Izba Deputowanych i Senat, czeska Izba Deputowanych i Senat, duński Folketing, estoński Riigikogu, francuskie Zgromadzenie Narodowe, niemiecki Bundestag i Bundesrat, irlandzkie izby Oireachtasu, włoska Izba Deputowanych i Senat Republiki, łotewska Saeima, luksemburska Izba Deputowanych, polski Sejm i Senat, portugalskie Zgromadzenie Republiki, słoweńskie Zgromadzenie Narodowe i Rada Narodowa, szwedzki Riksdag i brytyjska Izba Gmin.

⁵⁵ Cypryjska Izba reprezentantów, grecka Izba Deputowanych, litewski Seimas, maltańska Izba Deputowanych, parlament rumuński, Parlament Europejski, słowacka Rada Narodowa i brytyjska Izba Lordów.

⁵⁶ Bułgarskie Zgromadzenie Narodowe, niderlandzka Izba Druga i Izba Pierwsza, fińska Eduskunta, parlament węgierski, hiszpańskie Kortezy Generalne.

odpowiednich deputowanych do Parlamentu Europejskiego z właściwych komisji PE w debatach na temat WPZiB/WPBiO".

Z drugiej strony, pięć parlamentów (izb) preferuje forum składające się **tylko z deputowanych do parlamentów narodowych**. Na przykład fińska Eduskunta uzasadnia swoją opinię, stwierdzając, że „WPZiB i WPBiO są określane przez Radę Unii Europejskiej” i „udział Parlamentu Europejskiego byłby trudny do pogodzenia z Traktatem z Lizbony”. Zatem „w każdym przypadku ewentualna rola powierzona Parlamentowi Europejskiemu nie może wykraczać poza jego kompetencje wynikające z traktatów Unii Europejskiej, co wyklucza wszelkie rozwiązania, w których Parlament Europejski mógłby, na przykład, wpływać na konkluzje wynikające ze współpracy międzyparlamentarnej”. Również hiszpańskie Kortezy Generalne są zdania, że „Parlament Europejski nie ma, zgodnie z traktatami, żadnych odpowiednich kompetencji w zakresie polityki zagranicznej i obrony.” Również irlandzkie izby Oireachtasu uważają, „że WPZiB/WPBiO należy do obszaru kompetencji międzyrządowych i Parlament Europejski powinien pełnić rolę obserwatora”.

Portugalskie Zgromadzenie Republiki uważa, że przyszły mechanizm musi obejmować deputowanych do parlamentów narodowych i Parlamentu Europejskiego i choć „WPBiO zachowuje swój międzyrządowy charakter, Parlament Europejski będzie zawsze wnosił istotny wkład, uzupełniając rolę parlamentów narodowych, zwłaszcza na poziomie kontroli wspólnych wydatków i monitorowania niektórych aspektów procesu określania i przeprowadzania misji podejmowanych przez organy Unii”. Podobnie, cypryjska Izba Reprezentantów uważa, że Parlament Europejski „mógłby wnieść dodatkową wartość do wspólnych debat przeprowadzanych w ramach mechanizmu lub struktury, która zostanie wprowadzona w zakresie kontroli WPZiB i/lub WPBiO”.

Parlament Europejski przypomina, że zgodnie z **art. 9 protokołu nr 1** do traktatu „organizacja i wspieranie efektywnej i systematycznej współpracy międzyparlamentarnej w ramach Unii muszą być określane **wspólnie** przez Parlament Europejski i parlamenty narodowe” oraz że „każda nowa forma współpracy międzyparlamentarnej w dziedzinie WPZiB/WPBiO musi zatem być podejmowana z poszanowaniem Traktatu z Lizbony i odzwierciedlać jego logikę”. Według Parlamentu Europejskiego, decyzje w sprawie „decydujących kwestii”, jak wielkość delegacji Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych na te spotkania, na których obu tym grupom uczestników przysługują jednakowe prawa, zapadną na późniejszym etapie.

Wreszcie luksemburska Izba Deputowanych zapytuje, czy powinno być możliwe nadanie statusu obserwatora państwom spoza Unii Europejskiej, które są obecnie związane z działalnością Zgromadzenia UZE.

ROZDZIAŁ 3: PRZYSZŁA ROLA COSAC PO WEJŚCIU W ŻYCIE TRAKTATU Z LIZBONY – KONTYNUACJA DEBATY Z XLIII SPOTKANIA COSAC

Odpowiedzi parlamentów narodowych na pytania o przyszłą rolę COSAC po wejściu w życie Traktatu z Lizbony doprowadziły do wielu dość ogólnych wniosków i propozycji, które zostały uwzględnione w 13. raporcie półrocznym COSAC⁵⁷.

Ponadto znaczna część XLIII spotkania COSAC w Madrycie była poświęcona dyskusji na ten temat. Debata ta wykazała, że kwestia przyszłej roli COSAC jest daleka od zamknięcia. Ponadto zgłoszono kilka propozycji zasługujących na ich dokładniejsze rozważenie.

W efekcie belgijska prezydencja zgodziła się na uszczegółowienie działań w ramach poszukiwania tożsamości COSAC po Lizbonie za pomocą serii starannie dobranych pytań zadanych w kontekście art. 10 protokołu nr 1 w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej, który brzmi następująco:

„Konferencja organów parlamentarnych wyspecjalizowanych w sprawach Unii może przedkładać wszelkie uwagi, które uzna za właściwe, pod rozagę Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji. Konferencja ta wspiera ponadto wymianę informacji i najlepszych praktyk między parlamentami narodowymi a Parlamentem Europejskim, w tym między ich wyspecjalizowanymi komisjami. Może także organizować konferencje międzyparlamentarne na wybrane tematy, w szczególności w celu omówienia zagadnień wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony. Uwagi przedłożone przez konferencję nie wiążą parlamentów narodowych ani nie przesądzają ich stanowiska”.

Mając powyższe na uwadze, niniejszy rozdział przedstawia przegląd opinii parlamentów narodowych i Parlamentu Europejskiego na temat praktycznych aspektów organizowania debat COSAC na takie tematy, jak:

- zasada pomocniczości;
- program prac Komisji Europejskiej;
- polityczna kontrola Europolu i ocena działalności Eurojustu;
- wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Unii Europejskiej, w tym wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony.

3.1. Rola kontrolna COSAC

Ogromna większość parlamentów (izb) uważa, że rola COSAC w zakresie monitorowania parlamentów narodowych na podstawie art. 12 TUE jest wykonywana najskuteczniej poprzez **wymianę informacji i najlepszych praktyk** za pomocą półrocznych raportów COSAC oraz poprzez **wspieranie dialogu w sprawach Unii Europejskich**.

Według dziesięciu parlamentów (izb) rola parlamentów narodowych w sprawach europejskich powinna być przedmiotem **systematycznej debaty w ramach COSAC** (duński Folketing proponuje coroczną debatę). Niektóre parlamenty (izby) (np. parlament węgierski, francuski Senat i czeski Senat) uważają za ważne zwrócenie szczególnej uwagi na monitorowanie **wprowadzania w życie postanowień Traktatu z Lizbony** związanych z nowymi uprawnieniami parlamentów narodowych. Takie debaty mogłyby koncentrować się na doświadczeniu uzyskanym przez parlamenty narodowe i trudnościach w wypełnianiu roli powierzonej im przez traktat. W tym kontekście, francuski Senat jest zdania, że „COSAC

⁵⁷ <http://www.cosac.eu/en/meetings/Madrid2010/ordinary.doc/> - p. 32 - 61

powinna zapewnić pełne wprowadzenie w życie art. 12 TUE, łącznie z wykorzystywaniem do tego celu swoich opinii”. Natomiast portugalskie Zgromadzenie Republiki proponuje nie tylko dokonywanie co pół roku oceny aktualnej roli poszczególnych izb w wykorzystywaniu nowych możliwości przewidzianych w Traktacie z Lizbony, lecz również nowy pomysł zachęcania instytucji Unii Europejskiej „do sporządzania bilansu” projektów aktów legislacyjnych Unii Europejskiej oraz opinii parlamentów narodowych (izb) na ich temat.⁵⁸ Czeski Senat proponuje m.in. dyskusje nad praktycznym funkcjonowaniem rozwiązań ustanowionych w celu przekazywania dokumentów parlamentom narodowym i przesyłania uzasadnionych opinii do instytucji Unii Europejskiej. Ponadto słoweńskie Zgromadzenie Narodowe proponuje wymianę informacji o przeprowadzonych kontrolach przestrzegania zasady pomocniczości i postępowaniach przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej wynikających z naruszenia zasady pomocniczości.

Niektóre parlamenty (izby) chętnie widziałyby większą kontrolę COSAC w zakresie **kwestii o zdecydowanie politycznym charakterze i stosunków z instytucjami Unii Europejskiej**⁵⁹. Np. włoski Senat Republiki wzywa COSAC do zwrócenia uwagi na kwestie instytucjonalne w Unii oraz do zajęcia się tak kompleksowymi zagadnieniami, jak lepsze stanowienie prawa, jakość transpozycji prawodawstwa Unii Europejskiej, procedury wyborcze, inicjatywa obywatelska i kontrola nad budżetem Unii Europejskiej.

Inne parlamenty (izby) wolały pozostać przy istniejących mechanizmach kontroli (np. niemiecki Bundestag).

Natomiast polski Sejm i słowacka Rada Narodowa uważają, że funkcje kontrolne mogą być po części wykonywane przez **przedstawicieli parlamentów narodowych w Brukseli**. Maltańska Izba Deputowanych uważa, że ta funkcja kontrolna może zostać wzbogacona przez „wystąpienia ludzi nauki i ekspertów”.

Brytyjska Izba Lordów i Izba Gmin podkreślają, że ustalenie porządku obrad COSAC jest sprawą prezydencji.

3.2. Mechanizm wczesnego ostrzegania

Parlamenty (izby) przedstawiły **szeroki wachlarz opinii** wskazujących, jak w praktyce COSAC mogłaby przyczynić się do sprawnego funkcjonowania mechanizmu wczesnego ostrzegania ustanowionego ma mocy protokołu nr 2 oraz mechanizmu koordynacji między parlamentami narodowymi. W opinii większości COSAC, jako forum wymiany informacji i najlepszych praktyk o utrwalonej pozycji może **ułatwiać zwiększanie zdolności parlamentów narodowych** do indywidualnego ustalania, czy projekty aktów ustawodawczych Unii Europejskiej są zgodne z zasadą pomocniczości.

Kilka parlamentów (izb) przedstawia konkretne propozycje dotyczące sposobów dalszego rozwijania roli COSAC. Tak więc cypryjska Izba Reprezentantów proponuje przeznaczenie przez COSAC odpowiednio długiego czasu podczas jednego ze swoich posiedzeń zwyczajnych na **ocenę funkcjonowania mechanizmu wczesnego ostrzegania**, dyskusję na problemami, na które parlamenty narodowe natykają się w tym procesie, oraz na poszukiwanie rozwiązań tych problemów. Na zakończenie każdej takiej debaty na forum COSAC mógłby być sporządzany **raport** na temat sposobów przeprowadzania kontroli przestrzegania zasady pomocniczości i wyników tych kontroli. Opinię tę podziela część parlamentów (np. parlament węgierski, francuskie Zgromadzenie Narodowe, brytyjska Izba Lordów), które opowiadają się za przeprowadzaniem **dorocznej debaty COSAC na temat pomocniczości** oraz skuteczności mechanizmu wczesnego ostrzegania, w tym doświadczeń w wydawaniu uzasadnionych opinii na podstawie protokołu nr 2, zwłaszcza dopóki system

⁵⁸ Więcej szczegółów propozycji portugalskiego Zgromadzenia Republiki – zob. załącznik do niniejszego raportu.

⁵⁹ Np. polski Senat, grecka Izba Deputowanych i włoska Izba Deputowanych.

jest jeszcze nowy. Według niemieckiego Bundesratu taka debata powinna zostać przygotowana z pomocą półrocznego raportu COSAC. Inną możliwą formą współpracy w ramach COSAC, proponowaną przez niderlandzką Izbę Pierwszą, jest **wymiana informacji o planowanych kontrolach pomocniczości** w parlamentach narodowych lub o **kontrolach pomocniczości na ich wczesnym etapie**. Polski Senat i niemiecki Bundestag sugerują również, że sekretariat COSAC mógłby sporządzać i publikować systematycznie aktualizowaną **listę projektów aktów ustawodawczych Unii Europejskiej, które mają zostać poddane kontroli pomocniczości** przez poszczególne parlamenty narodowe. Francuskie Zgromadzenie Narodowe proponuje, by Sekretariat COSAC podjął się **zadania monitorowania** kontroli pomocniczości przeprowadzanych przez parlamenty narodowe poprzez szybkie ostrzeganie komisji spraw europejskich w przypadku, gdy większa liczba (np. pięć) parlamentów narodowych zgłosi wątpliwości co do zgodności tego samego projektu aktu ustawodawczego Unii Europejskiej z zasadą pomocniczości. W tym kontekście luksemburska Izba Deputowanych uważa, że Sekretariat COSAC powinien zawiadamiać parlamenty narodowe o informacjach przekazanych przez delegacje COSAC na temat uzasadnionych opinii będących przedmiotem debaty w parlamentach narodowych. Ponadto niektóre parlamenty (izby) uważają COSAC za odpowiednie forum do **dyskusji nad ograniczoną liczbą istotnych z politycznego punktu widzenia spraw legislacyjnych** wybranych z programu prac Komisji (czeski Senat) lub **dyskusji nad wątpliwościami dotyczącymi zgodności określonych projektów aktów ustawodawczych Unii Europejskiej z zasadą pomocniczości** w przypadku zgłoszenia takich wątpliwości przez jedną trzecią parlamentów narodowych lub podjęcia takiej decyzji przez trojkę prezydencji COSAC (duński Folketing, litewski Seimas).

Jednak **zdania** parlamentów (izb) **na temat kontynuowania przyjętej przed traktatem lizbońskim praktyki przeprowadzania koordynowanych przez COSAC kontroli przestrzegania zasady pomocniczości są podzielone**. Tę koordynacyjną rolę COSAC zdecydowanie popierają czeska Izba Deputowanych, niderlandzka Izba Druga, duński Folketing, proponując wprowadzenie procedury, w ramach której jedna czwarta parlamentów mogłaby wnioskować o przeprowadzenie kontroli zgodności z zasadą pomocniczości konkretnego projektu aktu legislacyjnego Unii Europejskiej. Portugalskie Zgromadzenie Republiki proponuje m.in. zapraszanie Komisji, Rady i Parlamentu Europejskiego do debaty nad wynikami tych kontroli z parlamentami narodowymi. Z drugiej strony, włoski parlament, hiszpańskie Kortezy Generalne, litewski Seimas i Parlament Europejski ponownie wyrażają swój **sprzeciw** wobec kontynuowania tej praktyki w związku z wejściem w życie Traktatu z Lizbony. Również parlament austriacki opowiada się za „refleksją ex-post” nad funkcjonowaniem mechanizmu wczesnego ostrzegania, zamiast „wspólnych kontroli”.

Część parlamentów (izb) podkreśla potrzebę zachęcania przez COSAC do **optymalnego wykorzystywania IPEX** i kontaktów z **przedstawicielami parlamentów narodowych w Brukseli**, zauważając, że szybka wymiana pierwszych informacji dotyczących wątpliwości parlamentów narodowych dotyczących zasady pomocniczości powinna następować w ramach sieci przedstawicieli parlamentów narodowych i/lub IPEX (np. belgijski parlament, estoński Riigikogu, łotewska Saeima, słoweńskie Zgromadzenie Narodowe).

3.3. Debata nad programem prac Komisji

Wszystkie parlamenty (izby), które odpowiedziały na pytania zawarte w kwestionariuszu przyznają, że **debaty** nad programem prac Komisji w ramach COSAC **wnoszą wartość dodaną**. Na przykład grecka Izba Deputowanych uważa te debaty za wręcz „niezbędne” a parlament węgierski stwierdza, że stanowią one „priorytet i powinny stać się tradycją”.

Jeśli chodzi o **termin** takich debat COSAC, niektóre parlamenty (izby) proponują przedstawienie programu i dyskusję nad nim podczas spotkania przewodniczących COSAC lub posiedzenia zwyczajnego COSAC w pierwszym półroczu. Debata podczas zwyczajnego

posiedzenia COSAC w drugiej połowie roku powinna koncentrować się na ocenie rocznej Komisji (np. bułgarskie Zgromadzenie Narodowe, czeski Senat, polski Senat). Natomiast inne parlamenty (izby) są zdania, że przedstawienie programu i debata COSAC powinny nastąpić w drugiej połowie poprzedniego roku (grecka Izba Deputowanych, duński Folketing). Z drugiej strony, niektóre parlamenty uważają, że powinny mieć możliwość uczestniczenia już na wczesnym etapie w przygotowywaniu programu. Np. łotewska Saeima i litewski Seimas proponują przeprowadzenie debaty z przedstawicielami Komisji podczas wiosennego posiedzenia zwyczajnego COSAC, koncentrując się na możliwych priorytetach polityki Komisji na rok następny.

Kilka parlamentów (izb) wskazuje na **potencjalne problemy czasowe** związane z debatami COSAC⁶⁰ i uważa, że debaty te mogłyby być przydatne tylko wówczas, gdy termin publikacji programu prac jest zbliżony do daty spotkania COSAC (np. niemiecki Bundestag). Duński Folketing proponuje następujące **rozwiązanie** tego problemu: przy ustalaniu terminów przyszłych spotkań COSAC w drugiej połowie roku, prezydencje COSAC powinny brać pod uwagę terminy publikacji programu prac Komisji.

Natomiast maltańska Izba Deputowanych zwraca uwagę na **“Deklarację w sprawie roli parlamentów narodowych w debacie europejskiej”** Konwentu Europejskiego z dnia 9 lipca 2003 r. (następnie przyjętą przez COSAC⁶¹ i Konferencję Przewodniczących Parlamentów UE⁶²) która wzywała parlamenty narodowe do przeprowadzenia **jednoczesnej debaty** nad rocznym programem legislacyjnym i prac Komisji (ALWP). W opinii maltańskiej Izby Deputowanych COSAC powinna zachęcać wszystkie parlamenty do przeprowadzenia takiej jednoczesnej debaty pod koniec roku. Po zakończeniu debaty przewodniczący mogliby zgłosić interesujące ich kwestie na spotkaniu przewodniczących COSAC w pierwszym półroczu i w razie potrzeby włączyć te kwestie do porządku obrad posiedzenia zwyczajnego COSAC.

Jeśli chodzi o **praktyczne aspekty organizacyjne** debaty, parlamenty (izby) uważają, że prezentacji programu powinien dokonać przewodniczący Komisji (preferowany wariant) lub ewentualnie wiceprzewodniczący, członek lub odpowiedni członkowie Komisji. W tym kontekście słoweński parlament podkreśla znaczenie przeznaczenia odpowiednio długiego czasu na debatę, aby wszyscy członkowie delegacji mogli w niej uczestniczyć. Austriacki parlament zastanawia się, „na ile dogłębna może być taka debata bez udziału wyspecjalizowanych komisji“ z uwagi na fakt, że „program prac rozciąga się na wiele tematów”.

Jeśli chodzi o inne możliwe **formy** debaty, cypryjska Izba Reprezentantów i niemiecki Bundesrat sugerują prowadzenie jej na podstawie propozycji i tematów wybranych wcześniej przez poszczególne parlamenty narodowe. Takie tematy mogłyby być analizowane w raporcie półrocznym. Cypryjska Izba Reprezentantów proponuje, aby na początku debaty wysokiej rangi przedstawiciele Komisji przedstawili zwięzłą informację skoncentrowaną na sprawach wybranych wcześniej przez parlamenty narodowe, w celu pobudzenia podejmowanej debaty. Ponadto polski Senat proponuje, że przed spotkaniem przewodniczących w pierwszym półroczu Sekretariat COSAC mógłby sporządzać listę wniosków legislacyjnych wybranych przez parlamenty narodowe do dogłębnej kontroli.

Jeśli chodzi o **wynik** tej debaty, parlamenty (izby) uważają, że mogłaby ona prowadzić do określenia tematów przyszłych debat w ramach COSAC (czeska Izba Deputowanych), ułatwienia wymiany informacji między parlamentami na temat ich priorytetów ustalonych na podstawie programu prac Komisji oraz wzbogacić krajowe debaty dotyczące Unii

⁶⁰ Ten fakt został również podkreślony w odpowiedzi Komisji na wkład XLIII COSAC, w której stwierdza ona, że wszelkie dyskusje nad programem prac powinny uwzględniać przyszły cykl programowania międzyinstytucjonalnego Komisji oraz ostatecznie datę publikacji tego dokumentu, aby umożliwić przeprowadzanie każdej debaty w odpowiednim czasie. Por. strona internetowa COSAC: <http://www.cosac.eu/en/meetings/Brussels2010/ordinary.pdf/>

⁶¹ XXXII COSAC, Haga, 21-23 listopada 2004 r., XXXIII COSAC, Luksemburg, 17-18 maja 2005 r., XXIV COSAC, Londyn, 9-11 października 2005 r.

⁶² Konferencja Przewodniczących Parlamentów EU, konkluzje prezydencji, Budapeszt, 6-7 maja 2005 r.

Europejskiej (niderlandzka Izba Pierwsza i Izba Druga). Rumuński parlament sugeruje, że po takiej debacie COSAC mogłaby przyjąć konkluzje i rekomendacje dla Komisji.

3.4. Ważni mówcy spoza Unii Europejskiej podczas debat na temat WPZiB i/lub WPBiO

Większość parlamentów (izb)⁶³ **z zadowoleniem przyjmuje pomysł** zapraszania ważnych mówców spoza Unii Europejskiej (np. sekretarza generalnego NATO, ambasadora USA itp.) do wystąpienia na forum COSAC na temat WPZiB i/lub WPBiO. Na przykład bułgarskie Zgromadzenie Narodowe twierdzi, że obecność mówców z zewnątrz “przyczyniłaby się do lepszego zrozumienia i współpracy w reagowaniu na nowe wyzwania bezpieczeństwa i dyplomacji”.

Niektóre parlamenty (izby) **warunkują** jednak **swoje poparcie** dla tej inicjatywy podjęciem oczekiwanej decyzji mającej stwierdzić, czy COSAC jest odpowiednim forum do dyskusji na temat WPZiB i WPBiO (duński Folketing, irlandzkie izby Oireachtasu, brytyjska Izba Gmin). Inne z zadowoleniem przyjmują pomysł wystąpień ważnych mówców spoza Unii na posiedzeniach COSAC, lecz tylko wówczas, gdy miałyby one doraźny charakter (czeski Senat, niemiecki Bundestag, łotewska Saeima) lub wolą pozostawić decyzję w tej sprawie prezydencji COSAC lub trójce prezydencji (czeska Izba Deputowanych, parlament włoski, parlament węgierski).

Kilka parlamentów (izb) **nie popiera** tej propozycji, uważając, że goście zaproszeni do wystąpienia podczas spotkań COSAC powinni pochodzić z Unii Europejskiej (niemiecki Bundesrat) lub że sprawy WPZiB i WPBiO powinny być dyskutowane na innych wyspecjalizowanych forach (francuski Senat, niderlandzka Izba Pierwsza i Izba Druga, szwedzki Riksdag, brytyjska Izba Lordów), natomiast portugalskie Zgromadzenie Republiki uważa, że regularne debaty nad WPZiB i WPBiO powinny raczej odbywać się w ramach COFACC i CODAC. Komisja do Spraw Europejskich Zgromadzenia Republiki zajmuje pozytywne stanowisko w sprawie możliwości organizowania ogólnej debaty politycznej tego rodzaju w ramach COSAC.

3.5. Polityczna kontrola Europolu i ocena działalności Eurojustu

Kilka parlamentów (izb) wskazuje, że **trudno dać ostateczną odpowiedź** przed przeprowadzeniem przez Komisję konsultacji z parlamentami narodowymi i Parlamentem Europejskim oraz opublikowaniem rozporządzeń w sprawie Europolu i Eurojustu na podstawie art. 85 i 88 TFUE⁶⁴ (niderlandzka Izba Druga, Parlament Europejski, niemiecki Bundestag, irlandzkie izby Oireachtasu, hiszpańskie Kortezy Generalne, brytyjska Izba Gmin). Jednak w opinii włoskiej Izby Deputowanych właściwe byłoby przeprowadzenie dyskusji nad tą sprawą przez COSAC **zanim Komisja ustanowi przepisy** wprowadzające w życie postanowienia art. 85 i 88.

Większość parlamentów (izb), które sformułowały swoje stanowisko, **popiera** pomysł **poprzedzenia** debat na temat Europolu i Eurojustu na forum COSAC **przesłuchaniami** przedstawicieli obu tych organów, jak również wstępnymi ocenami dokonanymi przez przedstawicieli świata nauki, sądownictwa i/lub organów ścigania (np. parlament austriacki,

⁶³ Np. parlament belgijski, fińska Eduskunta, luksemburska Izba Deputowanych, maltańska Izba Deputowanych, polski Senat, hiszpańskie Kortezy Generalne, Parlament Europejski.

⁶⁴ Plan działań służących realizacji programu sztokholmskiego (COM(2010) 171) z dnia 20 kwietnia 2010 r. przewiduje, że komunikat Komisji na temat procedury kontroli działań Europolu przez Parlament Europejski łącznie z parlamentami narodowymi i komunikat Komisji na temat warunków uczestnictwa Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych w ocenie działalności Eurojustu zostaną przedstawione w 2011 roku. Wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie Eurojustu zostanie przedłożony przez Komisję w 2012 roku, natomiast wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie Europolu zostanie przedstawiony w 2013 roku.

duński Folketing, francuski Senat, niemiecki Bundesrat, łotewska Saeima i słoweńska Rada Narodowa). Ponadto bułgarskie Zgromadzenie Narodowe proponuje, aby przesłuchania w ramach COSAC mogły odbywać się w obecności członków **wyspecjalizowanych komisji** parlamentów narodowych oraz przedstawicieli różnych instytucji Unii Europejskiej. Z drugiej strony, niderlandzka Izba Pierwsza opowiada się za dyskusjami na forum COSAC opartymi na „**raportach ekspertów**”, w przeciwieństwie do przesłuchań przedstawicieli Europolu i Eurojustu”.

Jeśli chodzi o **formę** debaty, niemiecki Bundesrat proponuje zorganizowanie jej w podobny sposób, jak w przypadku dyskusji podczas XL spotkania COSAC w Paryżu 4 listopada 2008 r., które uwieńczyła treściwa i merytoryczna debata.

Jeśli chodzi o **treść** debat COSAC, czeska Izba Deputowanych jest zdania, że debaty te powinny koncentrować się na **ostatecznym wprowadzeniu w życie art. 85(1)⁶⁵ i 88(2)⁶⁶ TFUE**. Natomiast czeski Senat stwierdza, że COSAC powinna być „systematycznie informowana o **stanie ocen decyzji Europolu i Eurojustu oraz o pracach przygotowawczych dotyczących nowych rozporządzeń**”⁶⁷. Dlatego też należy zapraszać nie tylko przedstawicieli Europolu i Eurojustu, lecz również doraźnie przedstawicieli służb Komisji odpowiedzialnych za opracowywanie rozporządzeń, wraz z przedstawicielami społeczności akademickiej, sądownictwa i/lub organów ścigania. Ponadto, według Senatu, COSAC jest odpowiednią platformą do **wymiany informacji na temat doświadczeń** nabytych przez parlamenty narodowe przy ustanawianiu swoich **procedur** kontroli oraz politycznej kontroli Europolu i oceny działalności Eurojustu.

3.6. Uczestnictwo wyspecjalizowanych komisji w COSAC

Parlamenty (izby) dostrzegają **ogólną potrzebę lepszej i ściślejszej współpracy** między wyspecjalizowanymi komisjami parlamentarnymi z uwagi na coraz silniejsze powiązania między tematami diskutowanymi na poziomie Unii i poziomie krajowym. W związku z tym znaczna liczba parlamentów (izb) uważa, że należy **rozwijać** współpracę wyspecjalizowanych komisji parlamentów narodowych i Parlamentu Europejskiego.

Ponieważ **ustalenie składu** delegacji COSAC jest autonomicznym prawem każdego parlamentu (izby), wiele z nich (13) dostrzega możliwość angażowania wyspecjalizowanych komisji w prace COSAC poprzez włączanie do delegacji członków wyspecjalizowanych komisji. W części tych parlamentów (izb) (np. szwedzki Riksdag, polski Senat, estoński Riigikogu, brytyjska Izba Lordów) w skład komisji spraw europejskich wchodzi członkowie wyspecjalizowanych komisji, co daje im możliwość łączenia swoich delegacji COSAC. W innych przypadkach, według duńskiego Folketingu, uczestnictwo członków wyspecjalizowanych komisji prawdopodobnie wymagałoby zmiany art. 4.1 regulaminu COSAC.⁶⁸ Według Folketingu, COSAC nie powinna być forum wyłącznie dla członków komisji spraw europejskich, lecz powinna być również otwarta dla członków wyspecjalizowanych komisji. Również Parlament Europejski stwierdza w swojej rezolucji z 7 maja 2009 r. w sprawie rozwoju stosunków między Parlamentem Europejskim a parlamentami narodowymi w kontekście postanowień Traktatu z Lizbony, że „jego wyspecjalizowane komisje powinny być mocniej zaangażowane w przygotowanie spotkań COSAC i uczestniczenie w nich”.

⁶⁵ Art. 85 ust. 1 stanowi m.in., że Parlament Europejski i Rada w drodze rozporządzeń „określają warunki uczestnictwa Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych w ocenie działalności Eurojustu”.

⁶⁶ Art. 88 ust. 2 stanowi m.in., że rozporządzenia te „określają również procedury kontroli działań Europolu przez Parlament Europejski, w której uczestniczą parlamenty narodowe”.

⁶⁷ Zgodnie ze sprawozdaniem rocznym za 2009 rok w sprawie stosunków między Komisją Europejską a parlamentami narodowymi, te ostatnie powinny być ściśle włączone w te prace przygotowawcze.

⁶⁸ Duński Folketing proponuje następującą zmianę: „Każdy parlament jest reprezentowany przez nie więcej niż sześciu członków jej właściwych komisji” zamiast „Każdy parlament reprezentowany jest przez nie więcej niż sześciu członków swojej komisji wyspecjalizowanej w sprawach wspólnotowych i europejskich.”

Dziesięć parlamentów (izb)⁶⁹ uważa, że wyspecjalizowane komisje mogłyby uczestniczyć w posiedzeniach COSAC **doraźnie**, w zależności od konkretnych pozycji porządku obrad.

W przeciwieństwie do powyższych opinii, dziesięć innych parlamentów (izb)⁷⁰ wyraźnie stwierdza, że współpracę między wyspecjalizowanymi komisjami **należy wzmocnić niezależnie, bez formalnego powiązania z COSAC**. Niektóre parlamenty (izby) odnoszą się do prac wykonanych w ramach Konferencji Przewodniczących Parlamentów UE, gdzie ta kwestia była również podnoszona.

W tym kontekście, włoska Izba Deputowanych podkreśla znaczenie usprawnienia **bezpośrednich kontaktów między wyspecjalizowanymi komisjami Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych**, na co zwrócił uwagę również Parlament Europejski⁷¹.

3.7. Tydzień europejski

Jeśli chodzi o debatę nad sprawami europejskimi w trakcie tygodnia europejskiego, **zdania** parlamentów (izb) są **podzielone**, bez wyraźnej preferencji dla tej inicjatywy.

14 parlamentów (izb)⁷² **pochwala ten pomysł**. Jednak brak jasnej odpowiedzi na temat sposobu realizacji tej inicjatywy. Znajduje to odzwierciedlenie np. w opinii parlamentu węgierskiego, który wskazuje, że kwestia ta wymaga dalszej dyskusji w celu wypracowania dobrze przygotowanej inicjatywy. Wśród różnych propozycji dotyczących terminu wielu zdaje się preferować **9 maja – Dzień Europy**. Polski Sejm uważa, że taka debata powinna zostać zorganizowana nie tylko przez instytucje Unii Europejskiej, lecz również przez inne organizacje europejskie (jak Rada Europy).

Włoski Senat Republiki i Izba Deputowanych, podobnie jak francuski Senat i parlament rumuński wskazują, że zorganizowanie takiego wydarzenia **może być trudne z powodu koordynacji** działań 40 izb w skali całej Unii. Niektóre parlamenty (izby) (np. maltańska Izba Deputowanych, portugalskie Zgromadzenie Republiki) przypominają, że taka inicjatywa została zgłoszona podczas Konwentu w sprawie przyszłości Europy i została odrzucona, natomiast grecka Izba Deputowanych sugeruje, że „są skuteczniejsze sposoby na likwidowanie dystansu między obywatelami a instytucjami europejskimi, jak przejrzystość i publiczna odpowiedzialność.”

Wiele parlamentów (izb) **jest przeciwnych pomysłowi** organizowania tygodnia europejskiego z różnych powodów. Jako argumenty wskazują, że powodowałby to odseparowanie kwestii europejskich od bieżącej ogólnej polityki, co nie jest pożądane (niderlandzka Izba Druga, fińska Eduskunta), terminarz już teraz jest wypełniony; istnienie innych sposobów dyskusowania nad sprawami europejskimi itp. Przeciwnicy tej inicjatywy podkreślają, że sprawa powinna zostać rozstrzygnięta autonomicznie przez same parlamenty (izby) w oparciu o ich tradycje.

Natomiast niektóre parlamenty **praktykują już** organizowanie tygodnia europejskiego. Jednym z przykładów jest litewski Seimas, który organizuje tygodnie europejskie od 2004

⁶⁹ Czeski Senat, fińska Eduskunta, słowacka Rada Narodowa, irlandzkie izby Oireachtasu, niemiecki Bundestag i Bundesrat, francuskie Zgromadzenie Narodowe, maltańska Izba Deputowanych, bułgarskie Zgromadzenie Narodowe.

⁷⁰ Cypryjska Izba Reprezentantów, hiszpańskie Kortezy Generalne, francuski Senat, włoska Izba Deputowanych, luksemburska Izba Deputowanych, parlament węgierski, niderlandzka Izba Pierwsza i Druga, słoweńskie Zgromadzenie Narodowe.

⁷¹ Parlament Europejski nawiązuje do swojej praktyki organizowania spotkań komisji międzyparlamentarnych, na które zapraszani są deputowani do parlamentów narodowych.

⁷² Cypryjska Izba Reprezentantów, łotewska Saeima, maltańska Izba Deputowanych, polski Senat, parlament rumuński, austriacki Nationalrat i Bundesrat, duński Folketing, czeska Izba Deputowanych, francuskie Zgromadzenie Narodowe, litewski Seimas, niemiecki Bundesrat, bułgarskie Zgromadzenie Narodowe.

roku (roku przystąpienia Litwy do Unii) na mocy specjalnego postanowienia statutu⁷³ Seimasu.

3.8. Nowe technologie

Odnosnie do kwestii stosowania i optymalizacji **nowych technologii**, opinie parlamentów (izb) są **na ogół pozytywne** i chętnie korzystałyby z nich w przyszłości. Większość wskazuje na możliwość przeprowadzania **wideokonferencji i bezpośrednich transmisji z wykorzystaniem Internetu**. Niemiecki Bundestag i portugalskie Zgromadzenie Republiki podkreśla, że te środki mogłyby być szczególnie przydatne na etapie przygotowań do spotkań COSAC. Niektóre parlamenty (izby) (np. niderlandzka Izba Druga, francuskie Zgromadzenie Narodowe, Parlament Europejski) podają praktyczne przykłady rzeczywistego wykorzystywania tych instrumentów.

Tylko parlament rumuński uważa, że wideokonferencje nie wnoszą wiele do istniejących środków komunikacji.

Inne podkreślają, że nowe technologie mogą tylko stanowić uzupełnienie spotkań parlamentarnych, a nie zastępować je.

Niektóre parlamenty (izby) wskazują, że nie posiadają **potrzebnego sprzętu do wideokonferencji** lub że nie chcą nakładać na siebie dodatkowego obciążenia finansowego. Podnosi się również kwestię zgromadzenia podstawowych informacji na temat wymagań, które należy spełnić, aby osiągnąć minimalny standard konieczny do realizacji tego rodzaju przedsięwzięć w parlamentach. Sugerują, że mogłaby się tym zająć COSAC lub inny podmiot.

Poza wideokonferencjami, łotewska Saeima proponuje transmitowanie spotkań COSAC w Internecie i stworzenie możliwości zgłaszania **uwag i pytań przez obywateli** za pośrednictwem witryny COSAC. Włoska Izba Deputowanych oraz austriacki Nationalrat i Bundesrat wskazują na możliwości tzw. mediów społecznych, ostrzegając jednak przy tym, że te kanały komunikacji, choć modne, „muszą dopiero potwierdzić swoją przydatność”.

Wiele parlamentów (izb) podkreśla **znaczenie IPEX**, wskazując, że wspieranie korzystania z IPEX przez parlamenty narodowe może stworzyć dodatkową wartość i przyczynić się do wprowadzenia nowych technologii do współpracy międzyparlamentarnej.

3.9. Zmiana regulaminu COSAC

Włoska Izba Deputowanych i Senat Republiki uważają, że należy dokładnie przygotować ewentualne zmiany, kiedy rola COSAC stanie się jaśniejsza w następstwie wejścia w życie Traktatu z Lizbony. Do tego czasu należy wstrzymać wszystkie modyfikacje, poza mającymi mniejsze znaczenie.

14 innych parlamentów (izb) uważa, że regulamin **można by zmienić** na podstawie następujących przesłanek merytorycznych i proceduralnych:

- ograniczenie **czasu wystąpień** do maksymalnie 3 minut, o ile prezydencja nie postanowi inaczej z uwagi na konkretne okoliczności (niderlandzka Izba Pierwsza, niemiecki Bundestag, maltańska Izba Deputowanych, parlament austriacki i Parlament Europejski⁷³). Według maltańskiej Izby Deputowanych taka zmiana „zapewniłaby wszystkim mówcom zamierzającym wziąć udział w

⁷³ Tzn. regulaminu.

⁷³ Parlament Europejski nie zajął oficjalnego stanowiska w tej sprawie, lecz uważa, że „można przyjąć za zasadne narzucenie ograniczenia czasu wystąpień, aby umożliwić jak największej liczbie przedstawicieli parlamentów narodowych i Parlamentu Europejskiego wyrażenie swoich opinii”.

debacie taką możliwość i przyczyniłaby się do koncentrowania się w większym stopniu na jej tematach”;

- **połączenie konkluzji i opinii COSAC** w jeden dokument na zakończenie każdego spotkania COSAC w celu uniknięcia „dość sztucznego podziału” na te dwa dokumenty (belgijska Izba Deputowanych i Senat);
- przyjęcie **reżimu tłumaczeniowego** przypominającego ten, który obowiązuje na Konferencji Przewodniczących Parlamentów UE, ponieważ „obecnie koszt tłumaczeń stanowi niemal połowę budżetu organizacyjnego” (belgijska Izba Deputowanych i Senat);
- zmiana ust. 4.1 regulaminu w celu umożliwienia członkom **wyspecjalizowanych komisji** uczestniczenia w posiedzeniach COSAC. Duński Folketing proponuje następującą zmianę: „Każdy parlament jest reprezentowany przez nie więcej niż sześciu członków jej właściwych komisji”;
- umożliwienie COSAC organizowania **konferencji międzyparlamentarnych na konkretne tematy**, m.in. poprzez wprowadzenie „postanowień dotyczących organizacji (decyzja o organizacji, organizator, program prac, uczestnicy, zasoby)” (fińska Eduskunta i parlament rumuński);
- wyznaczenie przez prezydencję terminu składania wniosków w sprawie uzupełnienia lub **zmian projektu opinii**. Następnie powinna istnieć możliwość przedstawienia kompromisowych zmian projektu opinii (francuski Senat);
- „odzwierciedlenie rzeczywistej potrzeby przyjęcia **nowych technologii**” (jak wideokonferencje) przez COSAC, które umożliwiałyby osiągnięcie znacznego zmniejszenia kosztów (maltańska Izba Deputowanych);
- zmiana art. 11bis regulaminu w celu przedłużenia kadencji **stałego członka Sekretariatu COSAC** z 2 do 4 lat, co “umożliwiłoby personelowi realizowanie uzgodnionego programu prac i przyjęcie pełnej odpowiedzialności za jego skuteczną realizację” (polski Senat);
- wprowadzenie następujących **zmian formalnych**: odniesienia do Traktatu z Lizbony zamiast Traktatu z Amsterdamu oraz zmiana nazwy konferencji z obecnej „Konferencja Komisji Wyspecjalizowanych w Sprawach Wspólnotowych i Europejskich Parlamentów Unii Europejskiej” na „Konferencja Parlamentarnych Komisji Spraw Europejskich” (czeski Senat).

Ponad połowa parlamentów (izb) uważa, że **nie ma potrzeby zmiany** obecnego regulaminu COSAC.